

MESUR ARFAETHEDIG YNGHYLCH DYSGU A SGILIAU (CYMRU)

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru)

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (APADGOS), Llywodraeth Cynulliad Cymru ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Datganiad yr Aelod

Yn fy marn i byddai darpariaethau'r Mesur Arfaethedig ynghylch Dysgu a Sgiliau (Cymru), yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

John Griffiths AC

Dirprwy Weinidog dros Sgiliau

7 Gorffennaf 2008

CYNNWYS

RHAN 1

1. Disgrifiad
2. Cefndir Deddfwriaethol
3. Pwrpas ac effaith bwriadedig y ddeddfwriaeth
4. Ymgynghoriad
5. Pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth
6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

RHAN 2 – ASESU EFFAITH

7. Opsiynau
8. Costau a buddiannau
9. Asesu'r Gystadleuaeth
10. Adolygu ar ôl gweithredu

ATODIAD 1 – Nodiadau Esboniadol

1. Disgrifiad

1.1 Bydd y Mesur hwn yn creu cyfraith ar gyfer addysg disgyblion ysgol a phobl ifanc mewn addysg neu hyfforddiant 14-19¹ oed yng Nghymru. Mae'n diwygio'r gyfraith ar gyfer dysgwyr yng Nghymru mewn addysg a hyfforddiant 14-19 oed, a osodwyd yn Neddf Addysg 2002 a Deddf Dysgu a Medrau 2000. Mae hefyd yn diwygio Deddf Addysg 1997.

1.2 Mae'r darpariaethau statudol yn darparu modd o osod fframwaith cyfreithiol fydd yn adlewyrchu'r polisi Llwybrau Dysgu 14-19 ac yn darparu modd o ddatblygu'r fframwaith cyfreithiol hwnnw wrth i'r polisi ddatblygu.

1.3 Prif bwrpas y Mesur hwn yw creu hawl i ddysgwyr 14-19 oed yng Nghymru i ddewis dilyn cwrs astudio o gwricwlwm lleol, a adwaenir eisoes o fewn Rhwydweithiau Dysgu 14-19 fel 'Dewisien Opsiynau'. Bydd y cwricwlwm lleol yn cynnwys amrywiaeth eang o opsiynau astudio, fydd yn academaidd a galwedigaethol, ar draws y meysydd dysgu². Bydd yn bosib i rai 14-19 oed i astudio y tu allan i'w prif leoliadau dysgu.

1.4 Bydd y Mesur yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau a fydd yn pennu isafswm nifer y cyrsiau astudio y dylid eu cynnwys o fewn y cwricwlwm lleol cyfan. Bydd rheoliadau hefyd yn pennu isafswm nifer neu faint y cyrsiau astudio galwedigaethol i'w cynnwys o fewn cwricwlwm lleol. Trwy reoliad, gall Gweinidogion Cymru hefyd bennu uchafswm nifer y cyrsiau astudio y mae gan ddisgybl yr hawl i'w dilyn.

1.5 Mae'r Mesur, yn nodi ar ba sail y gall Pennaeth neu Benadur benderfynu, mewn rhai achosion, nad oes gan ddysgwr yr hawl i ddilyn cwrs mae wedi dewis ei astudio. Mae'r Mesur hefyd yn caniatáu gosod rheoliadau mewn perthynas â'r penderfyniadau hyn.

1.6 Bydd y Mesur yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Addysg Lleol yng Nghymru mewn perthynas â dysgwyr 14-16 oed, ac ar Weinidogion Cymru ar gyfer dysgwyr 16-19 oed, i ffurfio cwricwla cydweithredol ardal leol. Gosodir dyletswydd ar Gyrrff Llywodraethol a Phenaethiaid Ysgolion a Gynhelir a Chyrrff Llywodraethol a Phenaduriaid Sefydliadau Addysg Bellach i gynorthwyo'r Awdurdod Addysg Lleol neu Weinidogion Cymru, fel bo'n addas, i gynllunio cwricwlwm lleol ar gyfer ardal, gan roi ystyriaeth i unrhyw ganllawiau a gyhoeddir a chan gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion Cymru. Bydd Awdurdodau Lleol hefyd dan yr un ddyletswydd i gynorthwyo Gweinidogion Cymru.

1.7 Ymhellach, mae'r Mesur yn gofyn i Awdurdodau Addysg Lleol a Chyrrff Llywodraethol Ysgolion a Sefydliadau o fewn y sector Addysg Bellach

---

¹ Hynny yw rhai o 14 oed hyd at (ond heb gynnwys) eu penblwydd yn 19eg.

² Y meysydd dysgu yw: (a) mathemateg, gwyddoniaeth a thechnoleg, (b) busnes, gweinyddiaeth a'r gyfraith, (c) gwasanaethau i bobl, (d) celfyddydau, cyfryngau, diwylliant a ieithoedd, ac (e) dyniaethau, gwyddorau cymdeithasol a pharatoi ar gyfer bywyd a gwaith.

geisio'r argaeledd mwyaf posib o gyrsiau astudiaeth o fewn y cwricwla lleol. Mae darpariaeth o fewn yr adran yma o'r Mesur yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau a chyfarwyddiadau i gynorthwyo i gyflawni'r nod.

1.8 Mewn perthynas â gwasanaethau cymorth i ieuencid, mae'r mesur yn gwneud darpariaeth fel bod Awdurdodau Lleol a Chyrff Llywodraethol Ysgolion a Gynhelir a Sefydliadau Addysg Bellach yn gallu mynd i gostau, cyflogi staff, ac ymrwmo i gytundebau ar gyfer cyflenwi nwyddau a gwasanaethau.

2. Cefndir Deddfwriaethol

2.1 Darparodd Deddf Addysg ac Arolygiadau 2006 Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyda fframwaith pŵer ar gyfer Cymru dan Adran (178(1) (d),(g) a (h). Trosglwyddwyd y pŵer gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (Cymhwysedd Deddfwriaethol) (Trosglwyddo Pwerau Fframwaith) Gorchymyn 2007 er mwyn galluogi'r Cynulliad i ddeddfu trwy Fesur mewn perthynas â meysydd sy'n berthnasol i'r polisi Llwybrau Dysgu 14-19.

2.2 Mae'r pwerau galluogi wedi'u cynnwys yn Neddf Llywodraeth Cymru 2006, Atodlen 5, Maes 5: Addysg a Hyfforddiant, Materion 5.4, 5.7 a 5.8. Mae hyn yn rhoi cymhwysedd deddfwriaethol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru i basio'r Mesur Cynulliad hwn.

Mater 5.4

Darpariaeth ynghylch y cwricwlwm mewn ysgolion a gynhelir gan awdurdodau addysg lleol.

Mater 5.7

Darpariaeth ynghylch yr hawl i addysg gynradd, uwchradd ac addysg bellach a hyfforddiant.

Mater 5.8

Darpariaeth ynghylch darparu gwasanaethau er mwyn annog, galluogi neu gynorthwyo pobl-

- (a) i gymryd rhan effeithiol mewn addysg neu hyfforddiant,
- (b) i fanteisio ar gyfleoedd ar gyfer cyflogaeth, neu
- (c) i gymryd rhan effeithiol ym mywyd eu cymunedau.

3. Pwrpas ac Effaith Bwriadedig y Ddeddfwriaeth

3.1 Mae'r Mesur hwn yn adeiladu ar fwriad y polisiau a osodwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru mewn perthynas â'r Llwybrau Dysgu 14-19 yn 'Y Wlad sy'n Dysgu: Llwybrau Dysgu 14-19 2002' a 'Y Wlad Sy'n Dysgu: Gweledigaeth ar Waith 2006' sef: *'95 y cant o bobl ifanc erbyn cyrraedd 25 oed i fod yn barod ar gyfer cyflogaeth medr uchel neu addysg uwch erbyn 2015'*.

3.2 Bydd Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008 yn cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni'r amcanion a nodir yn y dogfennau uchod trwy greu sylfaen statudol ar gyfer Llwybrau Dysgu 14-19. Mae gan y polisi Llwybrau Dysgu'r potensial i drawsffurfio'r ddarpariaeth a chymorth i ddysgwyr, i godi lefel cyrhaeddiad a chyflawniad, i baratoi pobl ifanc ar gyfer cyflogaeth medr uchel neu addysg uwch ac i alluogi Cymru i gystadlu yn Ewrop yn yr 21ain ganrif. Bydd gosod egwyddorion sylfaenol y polisi hwn mewn fframwaith cyfreithiol yn sicrhau bod y polisiau hyn yn cael eu gweithredu mewn ffordd gyson er budd dysgwyr 14-19 oed ar draws Cymru. Mae'r polisi Llwybrau Dysgu'n defnyddio cyfuniad o 6 elfen allweddol;

- Llwybrau Dysgu unigol i gwrdd ag anghenion pob dysgwr;
- Hyblygrwydd a dewis ehangach o raglenni a dulliau dysgu o ddewislen opsiynau gydweithredol;
- Craidd Dysgu sy'n mynd o 14 drwedd i 19 lle bynnag mae pobl ifanc yn dysgu sy'n cynnwys sgiliau, gwybodaeth, dealltwriaeth, agweddau a gwerthoedd a phrofiadau cyffredin;
- Cymorth Anogwr Dysgu;
- Mynediad i gymorth personol;
- Cyngor a chyfarwyddyd gyrfa diduedd.

3.3 Bydd y cyfuniad o'r elfennau hyn yn sicrhau bod dysgwr yn derbyn cydbwysedd priodol o brofiadau dysgu sy'n cwrdd â'i anghenion unigol yn y ffordd orau. Mae elfennau statudol allweddol y polisi hwn yn golygu creu cwricwla lleol sy'n cynnwys amrywiaeth eang o gyrсияu a chyfleoedd ynghyd â hawl dysgwyr i ddewis cyrsiau astudio o gwricwlwm lleol. Gellir cyflwyno cyrsiau y tu allan i leoliad dysgu arferol y dysgwyr. Mae hefyd yn rhoi mwy o bwerau i awdurdodau lleol i ddarparu dysgwyr gyda'r gefnogaeth a'r arweiniad sy'n angenrheidiol er mwyn iddyn nhw gyflawni eu potensial yn llawn.

3.4 Nid yw'r ddeddfwriaeth bresennol yn sicrhau bod dysgwr â'r hawl i dderbyn y 6 elfen a sefydlwyd yn y Llwybrau Dysgu. Mae'r prif faterion mae'r Mesur yn mynd i'r afael â nhw, felly, wedi'u hamlinellu isod.

3.5 Darparu Cwricwlwm ar gyfer rhai 14-19

3.5.1 ***Sicrhau hawl dysgwyr i amrywiaeth o opsiynau o ddewislen gydweithredol gan gynnwys opsiynau y tu allan i'w prif leoliadau dysgu.***

Gellir ond sicrhau'r hawl i amrywiaeth eang o opsiynau ar draws Cymru gyfan trwy gyfrwng Mesur Cynulliad. Yn absenoldeb unrhyw Fesur, gallai'r posibiladau o ran mynediad i'r dewislenni opsiynau a ragwelir fod yn gyfyngedig ac yn annigonol. Ni ellir gwarantu y byddai'r ddarpariaeth yn cwrdd ag anghenion dysgwyr unigol mewn ffordd foddhaol ledled Cymru oherwydd byddai gan ddarparwyr mewn rhai ardaloedd yr opsiwn o eithrio o'r polisi Llwybrau Dysgu 14-19 gan olygu bod dysgwyr ar eu colled.

3.5.2 Gosod dyletswydd ar Gyrrff Llywodraethol Ysgolion, AALI a Chyrrff Llywodraethol Sefydliadau Addysg Bellach i geisio'r argaeledd mwyaf posib o gyrsiau astudiaeth i'w cynnwys mewn cwricwlwm lleol.

Bydd angen i Ysgolion a sefydliadau addysg bellach gydweithio er mwyn sicrhau eu bod yn cwrdd â'r anghenion o ran ffurfio'r cwricwla lleol. Bydd darpariaeth effeithiol ac effeithlon o ddewisiadau eang ar gyfer dysgwyr ar ffurf y dewislenni opsiynau yn gyrru gwell cydweithrediad rhwng darparwyr dysgu.

Mae'r adran yma'n ceisio herio ysgolion a sefydliadau addysgu bellach, lle mae'n briodol, i gyflawni mwy na'r isafswm. Mae'n gosod dyletswydd ar awdurdodau addysg lleol a chyrrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach i ystyried cydweithredu mewn perthynas â cheisio'r argaeledd mwyaf posib o gyrsiau astudiaeth mewn cwricwlwm lleol. Petai'r partioedd hyn yn casglu y byddai cychwyn ar drefniant cydweithredol yn cynorthwyo'r amcanion yma, yna rhaid iddynt ymgeisio at hyn.

3.5.3 Sicrhau mynediad i amrywiaeth eang o brofiadau o'r Craidd Dysgu.

Bydd y Craidd Dysgu'n gymwys ar gyfer pobl ifanc yng Nghymru o 14 i 19 oed. Mae'n cynnwys y gofynion lleiaf yn ogystal ag ychwanegiadau.

Fel gofyniad lleiaf, mae'n cynnwys y sgiliau, gwybodaeth, dealltwriaeth, agweddau, gwerthoedd a phrofiadau sydd eu hangen ar ddysgwyr i'w paratoi ar gyfer dysgu pellach, cyflogaeth, cyflawniad personol a'u cyfraniad i'n cymdeithas ddwyieithog ac amrywiol, waeth pa Lwybr Dysgu mae'r dysgwr yn dewis ei ddilyn.

Dylai dysgwyr hefyd gael mynediad i ychwanegiadau i'r gofynion lleiaf er mwyn datblygu eu dysgu craidd ar gyfer y llwybr maent wedi'i ddewis a/neu er mwyn cyflawni diddordeb fydd yn helpu cyfoethogi eu bywydau.

Bydd gan ddysgwyr yr hawl hefyd i amrywiaeth eang o brofiadau a gweithgareddau fydd yn helpu eu galluogi i ddatblygu Sgiliau Allweddol.

3.5.4 Y ddarpariaeth i gynnwys diffiniad o'r ystod oedran dan sylw.

Byddai hyn yn caniatáu i sefydliadau Addysg Bellach a darparwyr dysgu seiliedig ar waith, i gynnig darpariaeth ar y cyd ar gyfer dysgwyr 14-16 yn

ogystal â darpariaeth ar gyfer dysgwyr na fydd o bosib wedi cwblhau eu hastudiaethau erbyn cyrraedd 19 oed.

3.6 Cymorth i Ddysgwyr

3.6.1 Mae 6 elfen y polisi Llwybrau Dysgu yn cyd-berthyn i'w gilydd a gellir ond cyrraedd y nod o sicrhau bod 'dysgwr yn derbyn cydbwysedd priodol o brofiadau dysgu sy'n cwrdd â'i anghenion unigol yn y ffordd orau' os ydy'r dysgwyr yn derbyn y lefel angenrheidiol o gymorth yn ystod eu datblygiad.

3.6.2 Mae cymorth Anogwr Dysgu'n hanfodol ar gyfer dysgwyr, p'un ai darperir hwnnw gan unigolyn penodol, neu gan dîm o bobl, er mwyn darparu'r cymorth sylweddol sydd ei angen ar ddysgwyr:

- I'w cynorthwyo i ddatblygu sgiliau dysgu
- I wneud y defnydd gorau o, a datblygu eu harddulliau dysgu
- I ddatblygu hyd yr eithaf mewn amryw o feysydd deallusrwydd, gan gynnwys deallusrwydd emosiynol.

3.7 Amcanion y Mesur yw:

- gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol yng Nghymru i ffurfio cwricwla lleol ar gyfer dysgwyr 14-16 oed, ac ar Weinidogion Cymru ar gyfer dysgwyr 16-19 oed sy'n cynnwys ystod o opsiynau i'w dewis ar draws y meysydd dysgu penodol;
- galluogi Gweinidogion Cymru i bennu isafswm nifer y cyrsiau astudio y gellir eu cynnwys o fewn cwricwlwm lleol, i bennu'r maes dysgu penodol y mae cwrs astudio yn perthyn iddo ac i bennu isafswm nifer y cyrsiau astudio galwedigaethol i'w cynnwys mewn cwricwlwm lleol;
- creu'r hawl i ddisgyblion mewn Ysgolion a Gynhelir i ddewis dilyn cyrsiau astudio o gwricwlwm ardal leol. Bydd hefyd yn caniatáu gwneud rheoliadau i bennu uchafswm nifer y cyrsiau astudio y mae gan ddisgybl yr hawl i ddewis eu dilyn;
- nodi ar ba sail y gall Pennaeth/Penadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs mae wedi'i ddewis a chaniatáu gwneud rheoliadau mewn perthynas â'r penderfyniadau hyn;
- gosod dyletswydd ar Gyrrff Llywodraethol a Phenaeithiaid Ysgolion a Gynhelir a Chyrrff Llywodraethol a Phenaduriaid y sector Addysg Bellach i gynorthwyo Awdurdod Addysg Lleol i gynllunio cwricwla ardal leol, gan roi ystyriaeth i unrhyw ganllawiau a gyhoeddwyd a chan gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddwyd gan Weinidogion Cymru;
- sicrhau cynnwys y lefel uchaf posib o gyrsiau astudio o fewn cwricwla lleol trwy gydweithrediad rhwng Gyrrff Llywodraethol Ysgolion a Gynhelir a Sefydliadau Addysg Bellach, ac Awdurdodau Addysg Lleol er mwyn darparu amrywiaeth eang o opsiynau astudio;

- galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau a chyfarwyddiadau mewn perthynas â chydweithio a chydweithredu;
- rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i ddiwygio'r meysydd dysgu;
- galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â cheisiadau a phenderfyniadau wrth bennu lleoliad dysgu arweiniol disgybl

3.8 Esboniad o'r Darpariaethau

Esbonnir y darpariaethau sydd yn y Mesur yn y Nodiadau Esboniadol yn Atodiad 1.

3.9 Cymhwysiad

Bydd y Mesur yn gymwys ar gyfer Cymru gyfan.

4. Ymgynghoriad

4.1.1 Dechreuodd yr ymgynghoriad ar y cyfnod 14-19 i bob pwrpas gyda 'Y Wlad Sy'n Dysgu: Dogfen Ymbaratoi' ym mis Medi 2001. Darparodd y ddogfen ymgynghorol 'Y Wlad Sy'n Dysgu : Llwybrau Dysgu 14-19' a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru ym mis Tachwedd 2002 bosibiliadau sylweddol ar gyfer ymgynghoriad a thrafodaeth ar y polisi hwn. Cefnogwyd y broses o ymgynghori gyda chyfres o gynadleddau rhanbarthol; trwy sefydlu gweithgorau cynrychioliadol a gwaith maes gan staff Llywodraeth Cynulliad Cymru. Cyhoeddwyd y Canllawiau cyntaf ar gyfer Llwybrau Dysgu 14-19 ym mis Gorffennaf 2004, ac fe'u diweddarwyd ym mis Ebrill 2006. Cyhoeddwyd canllawiau pellach ar agweddau penodol o'r Llwybrau Dysgu megis cymorth Anogwyr Dysgu.

4.1.2 Dechreuodd yr ymgynghoriad swyddogol ar y Cynigion ar gyfer Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008 ar 15fed Ionawr 2008 a chaeodd ar 29 Ebrill 2008. Derbyniwyd 93 o ymatebion gan ystod o randdeiliaid. Bu ymgynghori'n cymryd lle hefyd yn ystod ymgynghoriadau 'Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru' ac, yn ogystal, cynhaliwyd cyfres o ddigwyddiadau ymgynghori gan bob Rhwydwaith. Defnyddiwyd yr ymatebion a'r adborth a gafwyd fel arweiniad at y newidiadau yn y Mesur arfaethedig.

4.1.3 Serch bod yr ymgynghoriad am gael barn benodol ar y Mesur arfaethedig, manteisiodd nifer o'r ymatebwyr ar y cyfle i wneud sylwadau mwy cyffredinol am y polisi oedd yn sylfaen i'r Llwybrau Dysgu 14-19 a gweithredu'r polisi hwnnw'n ymarferol. O ganlyniad ychydig iawn o sylwadau uniongyrchol a gafwyd ynghylch newidiadau angenrheidiol i'r Mesur.

4.1.4 Yn gyffredinol, roedd yna gefnogaeth i'r egwyddor o greu deddfwriaeth i gynorthwyo'r broses o weithredu'r polisi, gyda chefnogaeth arbennig ar gyfer rhoi parch cyffelyb i'r llwybrau galwedigaethol. Roedd yr ymatebwyr yn teimlo bod angen mwy o eglurder mewn rhai meysydd, a lle'r oedd creu

deddfwriaeth yn berthnasol, er enghraifft, wrth bennu ar ba sail y dylid colli hawliau, gwnaed newidiadau i'r Mesur. Yn y rhan fwyaf o achosion, fodd bynnag, bydd y canllawiau a gynhrychir i gynorthwyo'r broses o weithredu'r polisi'n ddull mwy priodol o sicrhau bod darparwyr yn derbyn yr wybodaeth ymarferol angenrheidiol. Mae adroddiad cryno a'r ymatebion i'r ymgynghoriad ar gael ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru.

4.2 Newidiadau allweddol i'r Mesur drafft

4.2.1 Y prif newidiadau a wnaed i'r Mesur yn dilyn y broses ymgynghori yw:

- *Penderfyniad pennaeth neu benadur ynghylch hawl.*

Roedd yna gefnogaeth eang i'r egwyddor mai'r Pennaeth neu'r Penadur ddylai wneud penderfyniadau ynghylch hawliau, ond ceisiadau am eglurder gyda golwg ar ba sail y gwneir penderfyniadau o'r fath. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, mae ar ba sail y gall pennaeth neu benadur benderfynu nad oes gan ddisgybl/myfyriwr yr hawl i ddilyn cwrs astudio a hefyd, ar ba sail y gall pennaeth neu benadur benderfynu diddymu hawl disgybl/myfyriwr i ddilyn cwrs astudio, yn awr wedi'i gynnwys fel rhan o'r Mesur. Mae pŵer wedi'i gynnwys yn y Mesur i Weinidogion Cymru newid y sail honno yn y dyfodol os oes angen.

- *Llunio'r cwricwlwm lleol ar gyfer disgyblion yng nghyfnod allweddol 4/ myfyrwyr 16-18 oed.*

Mynegodd yr ymatebwyr rywfaint o bryder ynghylch y diffiniad o ardal leol, sydd â goblygiadau mewn perthynas â llunio cwricwlwm lleol ar gyfer ardal leol a strwythurau presennol y Rhwydwaith. Mae nifer o ardaloedd awdurdodau lleol yn trefnu'r ddarpariaeth ddysgu o fewn clystyrau ar hyn o bryd, sy'n rhoi ystyriaeth i'r ddarpariaeth leol a daearyddiaeth yr ardal. Gall clystyrau o'r fath greu strwythur effeithiol i drefnu cwricwla lleol ac felly mae'r Mesur wedi ei ddiwygio i alluogi trefniant o'r fath. Lle ceir mwy nag un cwricwlwm lleol, bydd pob un yn cyfateb i ysgolion neu golegau penodol.

- *Dewisiadau disgyblion o gwricwlwm lleol*

Mewn ymatebion oedd yn trafod gosod yr isafswm nifer o gyrsiau ar gyfer cwricwla lleol, nododd ymgynghoreion bod angen eglurdeb ar beth oedd yn cael ei gyfrif fel cwrs. Mae'r Mesur yn awr yn caniatáu dyfarnu sgôr pwyntiau ar gyfer cyrsiau. Mae hyn yn hwyluso'r broses o osod mwyafswm ar gyfer hawliau dysgwyr. Mae hefyd yn caniatáu penodolrwydd mewn perthynas â'r hyn a olygir wrth ddewis yn nhermau maint y cymhwyster.

- *Cyflenwi hawliau'r cwricwlwm lleol: gweithio ar y cyd (Cynnwys y nifer uchaf posib o gyrsiau astudio yn y cwricwlwm lleol)*

Mae angen i Sefydliadau gydweithio er mwyn sicrhau cyflawni'r isafswm o hawliau i ddysgwyr. Roedd nifer o ymatebion yn nodi'r angen am ganllawiau ar ystyr cydweithio ac yn ystyried nad oedd dyletswydd i gydweithio ddim yn agwedd ddigon cryf. Mae'r diffiniad o gydweithrediad o fewn y Mesur wedi'i ymestyn i gynnwys mwy o drefniadau cydweithio ffurfiol. Mae'r adran hon yn gosod dyletswydd ar awdurdodau addysg lleol a chyrrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach i ystyried cydweithredu er mwyn sicrhau bod y nifer uchaf o gyrsiau astudio ar gael ar y cwricwlwm lleol. Os ydy partion yn dod i'r casgliad y byddai cydweithredu'n cynorthwyo i gyrraedd y nod, yna rhaid iddyn nhw geisio gwneud hynny.

- Nodi cwricwlwm lleol ar gyfer y dysgwr

Mynegwyd peth pryder ynglŷn â sicrhau dyletswydd gofal dros ddysgwyr a bod mwy o eglurdeb ynghylch pa sefydliad oedd yn gyfrifol am ba ddisgybl. Mae mwy o eglurder yn y Mesur ynghylch pwysigrwydd y penderfyniad i nodi o gwricwlwm lleol pa ysgol neu SAU y bydd gan ddisgybl yr hawl i ddewis ohono. Mae hyn er mwyn tanlinellu'r ffaith mai'r penderfyniad ynghylch "ysgol neu sefydliad perthnasol" ddylai ddod yn gyntaf yn y drefn benderfynu sy'n arwain yn y pen draw at sefydlu'r hawl i ddilyn cwrs astudio.

- *Ysgolion arbennig*

Codwyd cwestiwn gan rai ymatebwyr ynglŷn â chymhwysiad y Mesur ar gyfer rhai gydag Anghenion Addysgol Arbennig. Mae'r Mesur yn cydnabod bod ysgolion arbennig yn gweithredu o fewn amgylchiadau gwahanol. Am y rheswm hwnnw, nid yw ysgolion arbennig wedi'u cynnwys yn narpariaethau'r cwricwlwm lleol o fewn y Mesur. Mae'r adran hon, fodd bynnag, yn darparu ar gyfer creu rheoliadau fyddai'n caniatáu cymhwyso darpariaethau'r cwricwlwm lleol ar gyfer plant sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig neu sy'n mynychu sefydliadau sy'n darparu addysg yn gyfangwbl neu'n bennaf ar gyfer pobl gydag anhawster dysgu.

- 7. Yn ychwanegol, mae'r pŵer i atal y cwricwlwm lleol yn awr wedi'i ddiddymu. Mae'r hyblygrwydd a roed gan y ddarpariaeth hon yn awr yn cael ei gyflawni trwy Reoliadau'n ymwneud â llunio'r cwricwlwm lleol.

5 Pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth

5.1 Mae'r Mesur yn cynnwys pwerau galluogi i Weinidogion Cymru fedru darparu rheoliadau ynghylch:

- Llunio'r cwricwlwm lleol, er enghraifft, isafswm nifer y cyrsiau i'w cynnig o fewn y cwricwlwm lleol ac isafswm nifer y cyrsiau hynny ddylai fod yn alwedigaethol;

- y dewisiadau a wneir o ran cyrsiau cwricwlwm lleol gan gynnwys, er enghraifft, uchafswm nifer y cyrsiau y gall disgybl eu dilyn a'r cyfnod ar gyfer gwneud dewisiadau;
- y graddfeydd amser perthnasol ar gyfer penderfyniad pennaeth neu benadur na all disgybl ddilyn cwrs ac yn fwy cyffredinol mewn perthynas â gwneud penderfyniadau o'r fath;
- cymhwyso darpariaethau'r Mesur ar gyfer plant oedran ysgol gorfodol sydd heb gofrestru fel disgyblion ysgol a gynhelir ond sy'n derbyn addysg o fewn y sector addysg bellach yng Nghymru;
- cymhwyso darpariaethau'r Mesur ar gyfer plant oedran ysgol gorfodol sydd wedi cofrestru fel disgyblion ysgol arbennig a gynhelir ac i blant dros oed gorfodol sy'n fyfyrwyr mewn sefydliadau sy'n darparu addysg yn gyfangwbl neu'n bennaf ar gyfer pobl gydag anhawster dysgu;
- pennu lleoliad dysgu arweiniol disgybl, "yr ysgol neu'r sefydliad perthnasol" a cheisiadau disgyblion a phenderfyniadau penaethiaid neu benaduriaid, gan gynnwys yn arbennig ddarpariaeth mewn perthynas â'r dyddiad a'r amser ar gyfer gwneud cais neu benderfyniad.

5.2 Yn ogystal mae'r Mesur yn galluogi Gweinidogion Cymru trwy orchymyn i:

- ddiwygio'r meysydd dysgu a
- diwygio ar ba sail benodol y gall pennaeth neu benadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs neu nad oes hawl pellach gan ddisgybl i ddilyn cwrs.

5.3 Ym mhob achos a nodir uchod, mae'r rhesymeg dros gymhwyso'r is-ddeddfwriaeth yn dibynu ar yr angen i osgoi gor-fanylu neu i ganiatau hyblygrwydd o fewn cyfyngiadau'r egwyddorion a gyflwynwyd o fewn y Mesur ei hun. Gan y bydd y rheoliadau hyn yn cynnwys cryn fanylder, ac yn destun adolygiad cyfnodol a diwygio pe bai angen, ystyrir ei bod yn fwy priodol eu cynnwys o fewn is-ddeddfwriaeth nac o fewn y Mesur.

5.4 Mae'r pŵer trwy orchymyn i ddiwygio'r meysydd dysgu a'r sail i atal yr hawl yn ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhaol yn y Cynulliad, fel y byddent yn caniatáu diwygiadau i'r Mesur ei hun.

5.5 Mae unrhyw is-ddeddfwriaeth a wneir dan ddarpariaethau'r Mesur yn ddarostyngedig i archwiliad gan y Cynulliad Cenedlaethol dan y weithdrefn negyddol. Bydd y gorchmynion hyn ar y cyfan yn dechnegol, yn drefniadol neu byddant yn gosod trefniadau manwl, ac ystyrir mai'r drefn negyddol yw'r ffordd fwyaf effeithiol ac effeithlon o sicrhau newidiadau o'r fath, ynghyd ag archwiliadau priodol gan y Cynulliad.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol (AERh)

Ceir Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer y mesur hwn yn rhan 2.

RHAN 2 – Asesiad Effaith Rheoleiddiol

7. Opsiynau

7.1 Cyflwyniad

7.1.1 Mae datblygiad y polisi Llwybrau Dysgu 14-19 yn tarddu o 'Y Wlad sy'n Dysgu' a gyhoeddwyd yn 2001. Cynhaliwyd ymgynghoriad llawn ar ddatblygiad y polisi yn 2002. Cyhoeddwyd canllawiau polisi anstatudol yn y lle cyntaf yn 2004 ac ers hynny mae'r holl Awdurdodau Addysg Lleol wedi derbyn arian ar gyfer sefydlu Rhwydweithiau Dysgu 14-19 sydd wedi'u seilio ar ffiniau ardaloedd awdurdodau lleol. Mae datblygiad y Llwybrau Dysgu 14-19 yn elfen allweddol o fewn y strategaeth addysg ar gyfer Cymru. Bwriad y Llwybrau Dysgu 14-19 yw trawsffurfio'r ddarpariaeth a'r cymorth ar gyfer dysgwyr, codi lefelau cyflawniad a chyrhaeddiad, paratoi pobl ifanc ar gyfer gwaith medr uchel neu addysg uwch a galluogi Cymru i gystadlu yn Ewrop yn yr 21ain Ganrif.

7.1.2 Mae angen darparu Dysgwyr yn y cyfnod 14-19 gyda sylfaen cadarn sy'n eu paratoi ar gyfer bywyd a gwaith fel oedolyn. Ar hyn o bryd mae yna ormod o bobl ifanc sydd ddim yn cysylltu'n llawn gyda'u profiadau dysgu. Mae hyn yn cynnwys rhai dysgwyr sy'n perfformio'n dda ar hyn o bryd o fewn y system bresennol. Mae'r polisi Llwybrau Dysgu 14-19 yn cydnabod bod cyfuniad o 6 elfen allweddol yn hanfodol i gefnogi'r polisi, sef:

- Llwybrau Dysgu Unigol
- Dewis Ehangach a Hyblygrwydd
- Datblygu Craidd Dysgu
- Cymorth Anogwyr Dysgu
- Cymorth Personol
- Cyngor ac Arweiniad Gyrfa Diduedd

7.1.3 Mae Tabl 7.1.4 yn archwilio'r pedwar amcan allweddol sydd angen eu cwrdd er mwyn cyflawni amcanion y polisi.

Tabl 7.1.4

Amcan	Rhesymwaith
<p>1. Hyrwyddo cydweithrediad a chydweithio rhwng darparwyr addysg er mwyn sicrhau dewislen opsiynau sy'n cynnig amrywiaeth eang o ddewisiadau a chyfleoedd ar gyfer dysgwyr ymhob rhan o Gymru.</p>	<p>Gellir sicrhau bod yna ddewis ehangach trwy gyfrwng cydweithrediad rhwng y darparwyr. Byddai'n anodd iawn i unrhyw ddarparwr unigol i gynnig yr amrywiaeth o ddewis a ragwelir wrth weithio ar ben ei hun. Trwy weithio mewn partneriaeth bydd darparwyr yn gallu sicrhau bod gan ddysgwyr amrywiaeth priodol o ddewis. Gyda'r dull hwn anogir colegau, ysgolion, darparwyr hyfforddiant preifat a'r sector gwirfoddol i gydweithredu a, lle bo'n addas, i gydweithio i ddarparu dewislen opsiynau ar gyfer dysgwyr. Mae'r ddewislen opsiynau'n darparu dysgwr gydag amrywiaeth o opsiynau o ran cyrsiau a phynciau y gellir eu hastudio o fewn ardal. Dylid ei llunio mewn ffordd sy'n cwrdd â'r anghenion a'r galw am sgiliau ar lefel genedlaethol, ranbarthol a lleol.</p>
<p>2. Sicrhau hawl dysgwyr i amrywiaeth o opsiynau o'r ddewislen opsiynau, gan gynnwys o'r tu allan i'w prif leoliad dysgu.</p>	<p>Gall dewis ehangach gynorthwyo i godi lefelau cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad dysgwyr o bob gallu. Bydd dewislen opsiynau a gyflawnir trwy gydweithrediad a chydweithio'n gynorthwyo i hyrwyddo hyn. Ni fydd darparu dewislen opsiynau ynddo'i hun fodd bynnag yn sicrhau bod dysgwyr yn cael yr hawl i astudio amrywiaeth priodol o opsiynau. Mae angen rhywfaint o benodolrwydd er mwyn sicrhau bod y cysyniad o hawl dysgwyr i ddewis yn cael ei wireddu. Rhaid i raddau'r penodolrwydd, fodd bynnag, ganiatáu hyblygrwydd i ardaloedd lleol i ymateb i anghenion sgiliau a gofynion dysgwyr yn lleol.</p>
<p>3. Sicrhau mynediad i amrywiaeth ehangach o brofiadau o'r craidd dysgu.</p>	<p>Mae'r craidd dysgu'n cynnwys sgiliau allweddol, addysg bersonol a chymdeithasol, addysg gysylltiedig â gwaith a gwasanaeth cymunedol. Mae yna gysylltiad agos rhyngddo â datblygiadau craidd cymhwyster Bagloriaeth Cymru. Ystyrir bod mynediad i, a chydabyddiaeth o brofiadau ehangach o'r fath yn bwysig o ran hyrwyddo cyfranogiad a chyflawniad.</p>
<p>4. Sicrhau mynediad i gymorth sydd heb ei gynnwys mewn deddfwriaeth flaenorol, sef yn bennaf, cymorth anogwyr dysgu a chymorth personol</p>	<p>Gall dewis ehangach ond gynorthwyo i sicrhau bod dysgwyr yn cyflawni eu potensial os oes yna gyngor a chymorth safonol y tu cefn iddo. Amcan swyddogaeth yr Anogwr Dysgu yw cynorthwyo dysgwyr i ddatblygu eu sgiliau dysgu; gwneud defnydd gwell o, a datblygu eu harddulliau dysgu eu hunain a sicrhau eu bod yn datblygu i'r eithaf mewn amryw o feysydd deallusol, gan gynnwys deallusrwydd emosïynol. I nifer sylweddol o ddysgwyr yn yr</p>

Amcan	Rhesymwaith
	ystod oedran 14-19 mae materion personol yn rhwystrau real a sylweddol rhag dysgu, dros dro neu dros dymor hir. I lawer, felly, mae cymorth personol yn ffordd allweddol o geisio goresgyn y rhwystrau hyn.

7.1.5 Mae costau diwygio profiadau dysgwyr o fewn yr ystod oedran 14-19 yn cael cymorth uniongyrchol gan gyllid penodol ar gyfer y rhaglen Llwybrau Dysgu 14-19. Yn 2007-8 roedd cyfanswm y grant penodol yn £32.5 miliwn. Darparwyd £20.6 miliwn fel gwariant refeniw, a dosrannwyd y mwyafrif o hwnnw trwy'r awdurdodau lleol i'r 22 o Rwydweithiau 14-19 lleol. Roedd yr £11.9 miliwn oedd yn weddill yn wariant cyfalaf. Yn ychwanegol, cafwyd arian grant penodol ar gyfer Bagloriaeth Cymru, datblygiad sydd â chysylltiad agos â'r cyfnod 14-19.

7.1.6 Yn y tymor canolig i hir mae'r Llwybrau Dysgu 14-19 yn ddatblygiad prif ffrwd fydd yn defnyddio cyllid prif ffrwd, a bydd patrymau'r gwariant yn addasu i gynnal gweithgarwch. Mae'n hanfodol bod y polisi'n cael ei weithredu ar y sail fwyaf cost effeithiol posib.

7.1.7 Ar lefel genedlaethol bydd y cynnydd yn y gost sy'n gysylltiedig â rhai gweithgareddau cydweithredol neu/a chydweithiol yn cael ei osod rhywfaint yn erbyn y gostyngiad yn y niferoedd o fewn yr ystod oedran 14-19. Rhagamcanir -6% o newid yn y boblogaeth yn yr ystod oedran 14-19 rhwng 2008 a 2012³.

7.1.8 Ystyrir tri opsiwn mewn perthynas â chyflawni amcanion y polisi a llwyddo i hwyluso'r amcanion a ystyrir yn Nhabl 8.1. Dylid gwerthuso pob opsiwn yn erbyn y rhain. Y tri opsiwn yw:

- Opsiwn 1: Gwneud dim.
- Opsiwn 2: Parhau i esblygu a gweithredu'r Polisi Llwybrau Dysgu 14-19 heb greu deddfwriaeth
- Opsiwn 3: Cyflwyno Mesur Cynulliad.

7.2 Opsiwn 1: Gwneud dim.

7.2.1 Darparwyd arweiniad anstatudol ar weithredu'r polisi Llwybrau Dysgu gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Mae'r arweiniad anstatudol hwn, ynghyd ag arian grant penodol wedi arwain gweithrediad y polisi hyd yn hyn.

7.2.2 Nododd Adroddiad Blynyddol Prif Arolygwr ei Mawrhydi ar gyfer Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru 2005/7 fod:

² Ffynhonnell: Amcanestyniad poblogaeth ar gyfer Cymru yn seiliedig ar 2006, Adran Actiwari'r Llywodraeth

“Cyflwyno Llwybrau Dysgu 14-19 yn golygu y dylai dysgwyr fedru dewis o amrywiaeth gynyddol o gyrsiau sy'n cwrdd yn well ag anghenion a dyheadau pob disgybl. Ar hyn o bryd, ychydig iawn o ysgolion sy'n darparu amrywiaeth digon eang o opsiynau yn un ai 14 neu 16 oed..... Mae'n annhebygol y bydd ysgolion yn gallu cynyddu'r amrywiaeth hwn o opsiynau trwy weithio ar ben eu hunain. I gynyddu'r opsiynau ar gyfer eu dysgwyr, mae angen i ysgolion unigol gydweithio gyda cholegau addysg bellach ac ysgolion uwchradd eraill neu ddarparwyr dysgu seiliedig ar waith.

7.2.3 Petai'r status quo yn aros heb weithrediad statudol:

- Mae'n bosib y gellid gwneud cynnydd pellach mewn perthynas â 14-19 a gellid datblygu'r 6 elfen ymhellach. Byddai unrhyw gynnydd yn dibynnu ar ewyllys da AALlau, ysgolion, sefydliadau addysg bellach a darparwyr eraill i ddatblygu gweithrediad y polisi ymhellach yn absenoldeb unrhyw ddull datblygiadol o lywio strategol cenedlaethol.
- Fel ar hyn o bryd, ni fyddai yna unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol ar ysgolion, cyrff llywodraethol na sefydliadau addysg bellach i ystyried cydweithredu neu gydweithio wrth ddarparu ar gyfer rhai 14-19. Byddai nifer o ddarparwyr addysg yn parhau i weithredu'n annibynnol. Gallai nifer o ddarparwyr sy'n cydweithio ar hyn o bryd ddewis rhoi'r gorau i wneud hynny.
- Mae cadw at y lefel bresennol o gydweithrediad rhwng sefydliadau'n debygol o arwain at fethiant i ehangu dewis y dysgwr y tu hwnt i'r lefel bresennol. Byddai gostyngiad yn lefel y cydweithrediad yn debygol o arwain at gwtogi dewis y dysgwr.
- Byddai unrhyw ddatblygiadau'n anwastad a byddai'r amrywiadau presennol o ran darpariaeth yn dwysau. Byddai hyn yn debygol o ddigwydd yn nhermau datblygiad y cwricwlwm a'r cymorth i ddysgwyr. Byddai'n arwain at broblemau difrifol o ran cyfleoedd cyfartal.
- Byddai'r datblygiadau'n annhebygol o ddigwydd ar yr un cyflymdra â newidiadau o ran theori ac ymarfer addysgol
- Byddai'r potensial ar gyfer gwelliannau o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad yn llai tebygol o gael eu gwireddu.
- Byddai'r nod o gael *'95 y cant o bobl ifanc erbyn cyrraedd 25 oed yn barod ar gyfer gwaith medr uchel neu addysg uwch erbyn 2015'* yn llai tebygol o gael ei gyflawni
- Ychydig iawn o gyfle fyddai 'na i wireddu'r darbodion maint a allai ddod o ganlyniad i rannu darpariaeth.

7.2.4 Am y rhesymau hyn, ystyrir nad yw'r opsiwn o 'wneud dim' yn dderbyniol. Dyna'r dull o weithredu (neu beidio â gweithredu) sy'n lleiaf tebygol o gwrdd â'r amcanion a nodir yn y polisi.

7.3 Opsiwn 2: Parhau i ddatblygu a gweithredu'r Polisi Llwybrau Dysgu 14-19 heb greu deddfwriaeth

7.3.1 Byddai Opsiwn 2 yn golygu parhau gyda'r dull presennol o weithredu'r polisi Llwybrau Dysgu 14-19. Byddai'n golygu parhau i ddatblygu a chynhyrchu arweiniad anstatudol; defnyddio arian grant trosiannol penodol a dwyn perswâd.

7.3.2 Mae nifer o'r problemau posib a wynebir yn opsiwn 1 yn wir am opsiwn 2, er eu bod yn debygol o gael eu lleddfu i ryw raddau gan y gweithgareddau fyddai'n digwydd dan opsiwn 2.

- Mae'n debygol y byddai'r cynnydd yn parhau dan yr opsiwn hwn. Byddai'r cynnydd yn ddibynnol ar ymrwymiad AALLau, ysgolion, sefydliadau addysg bellach a darparwyr hyfforddiant preifat i'r polisi. Byddai'r arweiniad anstatudol yn darparu llyw strategol priodol a byddai arian grant penodol ar gael i gynorthwyo datblygiadau.
- Ni fyddai AALLau, ysgolion a sefydliadau addysg bellach dan unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol i ystyried cydweithredu neu gydweithio wrth ddarparu ar gyfer rhai 14-19 oed. Byddai grym Gweinidogion Cymru i fynd i'r afael â'r diffyg cydweithio a chydweithredu'n gyfyngedig iawn.
- Mae'n debyg y byddai 'na rywfaint o gynnydd tuag at ehangu dewis; ychydig iawn o gymhelliad fyddai 'na i ddefnyddio cyllid prif ffrwd i ehangu'r dewis ar gyfer y dysgwyr.
- Byddai'n parhau i fod yn hynod o anodd i sicrhau cyfleoedd cyfartal ar gyfer rhai 14-19 ar draws Cymru. Byddai amrywiadau annerbyniol o ran mynediad i ddarpariaeth gwricwlaidd a chymorth dysgu'n debygol o barhau a dwysau o bosib.
- Byddai'r potensial ar gyfer gwella cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad yn fwy tebygol o gael ei wireddu nag yn opsiwn 1 ond byddai'r tebygolrwydd o'i wireddu'n llawn ac yn llwyr yn parhau'n isel.
- Byddai'r nod o gael *'95 y cant o bobl ifanc erbyn cyrraedd 25 oed yn barod ar gyfer gwaith medr uchel neu addysg uwch erbyn 2015* yn her i'w gyrraedd
- Ychydig iawn o gyfle fyddai 'na i sicrhau'r darbedion maint posib o ganlyniad i rannu darpariaeth.

7.3.4 Mae Opsiwn 2 yn golygu parhau gyda'r dull presennol o weithredu'r Llwybrau Dysgu 14-19. Gwnaethpwyd cynnydd sylweddol ond bu'n gynnydd arafach na'r hyn a ddymunir yn ddelfrydol. Nododd "Y Wlad Sy'n Dysgu: Gweledigaeth ar Waith", er gwaetha'r cynnydd fod "Cydweithio o ran addysg a hyfforddiant 14-19 rhwng ysgolion, colegau addysg bellach a darparwyr dysgu seiliedig ar waith yn wan." Teimlir na aethpwyd, ac na ellir, mynd i'r afael â'r mater sylfaenol hwn yn llawn dan opsiwn 2.

7.4 Opsiwn 3: Cyflwyno Mesur Cynulliad

7.4.1 Mesur Cynulliad yw'r llwybr sy'n fwyaf tebygol o arwain at gyflawni amcanion y polisi. Mae'r mesur yn darparu hyblygrwydd ar gyfer gwneud newidiadau angenrheidiol i fanylion y polisi yn y dyfodol.

7.4.2 Byddai Opsiwn 3 felly yn:

- Sicrhau bod ysgolion a sefydliadau addysg bellach yn cydweithredu gydag AALLau a Gweinidogion Cymru i lunio dewislen opsiynau.
- Sicrhau bod AALLau, ysgolion a sefydliadau addysg bellach yn ystyried cydweithredu/cydweithio er mwyn ceisio cyrraedd y nod o sicrhau'r lefel uchaf o fynediad i gyrsiau astudiaeth sydd ar gael yn y cwricwlwm lleol.
- Rhoi grym i Weinidogion Cymru i gyfarwyddo awdurdod lleol, corff llywodraethol ysgol a gynhelir a chorff llywodraethol sefydliad o fewn y sector addysg bellach i gydweithredu/gydweithio.
- Sicrhau dewis cwricwlaidd ehangach ar gyfer dysgwyr 14-19 ar draws Cymru gan gynnwys craidd dysgu.
- Sefydlu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer Cymru y gellir ei ddatblygu i gwrdd â'r newidiadau yn anghenion addysgol rhai 14-19 oed
- Y mwyaf tebygol o hwyluso'r nod o sicrhau bod *'95 y cant o bobl ifanc erbyn cyrraedd 25 oed yn barod ar gyfer gwaith medr uchel neu addysg uwch erbyn 2015*

7.4.3 Byddai Mesur Cynulliad yn gymorth mawr i gyflawni'r amcanion polisi sy'n nodweddu Llwybrau Dysgu 14-19.

8. Costau a Buddiannau

8.1 Ceir archwiliad cryno o'r costau cyffredinol allweddol a'r buddiannau sy'n gysylltiedig â phob opsiwn yn Nhabl 8.1.1 i 8.1.3. Mae yna gysylltiad uniongyrchol rhwng y rhain â'r amcanion a osodir yn Nhabl 7.1.4 Yna ceir archwiliad cryno yn Nhabl 8.1.4 o bob un o'r cynigion allweddol sydd yn y Mesur ynghyd â'r costau a'r buddiannau perthynol.

Tabl 8.1.1 Opsiwn 1: Gwneud Dim

Amcan	Sylw	Cost	Budd
<p>1. Hyrwyddo cydweithrediad a chydweithio rhwng darparwyr addysg er mwyn sicrhau dewislen opsiynau sy'n cynnig amrywiaeth eang o ddewisiadau a chyfleoedd ar gyfer dysgwyr ymhob rhan o Gymru.</p>	<p>Ni fyddai angen unrhyw weithredu pellach i sicrhau'r amcan hwn</p>	<p>Mae'n annhebygol iawn y byddai yna lefel sylweddol o gydweithredu a chydweithio.</p> <p>Canlyniad hyn fyddai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cyfyngu ar ddatblygiad y ddewislen opsiynau (cwricwlwm lleol) • llai o gyfleoedd i dorri nôl ar ddyblygu • dyraniad lled orau o adnoddau'n unig <p>Posibilrwydd o gyhoeddusrwydd negyddol, yn enwedig o ystyried y gallai fod yna golli tir sylweddol.</p>	<p>Arbed costau yn nhermau arbed yr arian grant trosiannol penodol ar gyfer Llwybrau Dysgu 14-19. Ar hyn o bryd mae hwn yn £32.5 miliwn y flwyddyn a rhagwelir y bydd yn parhau hyd at 2012.</p>
<p>2. Sicrhau hawl dysgwyr i amrywiaeth eang o opsiynau o'r ddewislen opsiynau, gan gynnwys o'r tu allan i'w prif leoliad dysgu.</p>	<p>Ni fyddai angen unrhyw weithredu pellach i sicrhau'r amcan hwn. Gallai fod yna rywfaint o ddatblygiad o ganlyniad i'r fenter wreiddiol ond byddai hynny'n debygol o ddiflannu dros amser.</p>	<p>Ni fyddai dysgwyr yn cael dewis ehangach ar y raddfa a ragwelwyd.</p> <p>Ni fyddai unrhyw hawl lleiaf yn cael ei osod ar gyfer dysgwyr. Byddai hynny'n golygu methu â mynd i'r afael â'r anghydraddoldebau presennol.</p> <p>Ni fyddai 'na unrhyw effaith bositif fyddai'n arwain at ostwng niferoedd y rhai nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na</p>	<p>Mi fyddai 'na lai o gostau gweinyddol yn gysylltiedig â gweithredu. Ar hyn o bryd mae'r rhain yn dod o'r £20.6m o wariant referniw o fewn y £32.5m.</p>

Amcan	Sylw	Cost	Budd
		<p>hyfforddiant (NEET). Mae lefel bresennol NEET 16-18 oed wedi aros yn weddol gyson dros y ddeng mlynedd diwethaf ar tua 10-12%. Amcangyfrifir bod y gost ychwanegol ar gyfer adnoddau sy'n gysylltiedig â NEET yn dod i gyfanswm o £97,000 y person dros oes.</p> <p>Byddai'n anoddach cwrdd ag anghenion dysgwyr amrywiol gan gynnwys y rhai mwy medrus a'r rhai sydd ar hyn o bryd yn perfformio ar lefel gyfartalog.</p> <p>Yn fyr, i nifer sylweddol o ddysgwyr byddai'r cwricwlwm oedd ar gael yn 14-19 yn mynd yn llai perthnasol i'w hanghenion a byddai'r cyfle i wneud y cwricwlwm yn fwy perthnasol i ddysgwyr o bob gallu'n cael ei golli. Yn ogystal â hyn, byddai'r gwelliannau o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad a ragwelir trwy weithredu'r polisi'n llawn yn cael eu colli.</p> <p>Byddai hyn yn cael effaith anffafriol ar berfformiad addysgol</p>	

Amcan	Sylw	Cost	Budd
		a thwf yr economi yn y dyfodol.	
3. Sicrhau mynediad i amrywiaeth eang o brofiadau o'r craidd dysgu.	Ni fyddai angen unrhyw weithredu pellach i sicrhau'r amcan hwn trwy'r Llwybrau Dysgu 14-19. Yn ymarferol, byddai rhai elfennau o'r craidd dysgu'n parhau i gael eu datblygu ond nid mewn ffordd systematig a chydlynol.	Ni fyddai'r mynediad i brofiadau ehangach sy'n gysylltiedig â'r craidd dysgu'n cael ei ddatblygu. Byddai hyn yn cael effaith negyddol ar ddatblygiad dysgwyr. Mae yna hefyd oblygiadau negyddol posib o ran ysgogi dysgwyr a gosod gwerth ar weithgareddau dysgu anffurfiol megis gwasanaeth cymunedol a dinasyddiaeth dda.	Ni ragwelir unrhyw fuddiannau.
4. Sicrhau mynediad i gymorth nad yw wedi'i gynnwys mewn deddfwriaeth flaenorol, sef yn bennaf, cymorth anogwyr dysgu a chymorth personol.	Ni fyddai angen unrhyw weithredu pellach i sicrhau'r amcan hwn trwy'r Llwybrau Dysgu 14-19. Yn ymarferol, byddai elfennau o'r cymorth personol yn parhau fel y mae ar hyn o bryd.	Byddai swyddogaeth yr Anogwr Dysgu fel rhan o strategaeth glir yn cael ei golli. Cynlluniwyd y polisi i sicrhau gwelliant sylweddol i ansawdd y cymorth dysgu a dderbynnir gan bobl ifanc. Byddai'r gwelliant hwn a'r canlyniadau sylweddol yn cael eu colli.	Mi fyddai 'na arbedion o ran y costau sy'n gysylltiedig â hyfforddi a gweithredu swyddogaeth yr anogwr dysgu. Mae hwn wedi'i gynnwys eisoes o fewn y £32.5m.

Tabl 8.1.2 Opsiwn 2: Parhau i ddatblygu a gweithredu'r Polisi Llwybrau Dysgu 14-19 heb greu deddfwriaeth.

Amcan	Sylw	Cost	Budd
<p>1. Hyrwyddo cydweithrediad a chydweithio rhwng darparwyr addysg er mwyn sicrhau dewislen opsiynau sy'n cynnig amrywiaeth eang o ddewisiadau a chyfleoedd ar gyfer dysgwyr ymhob rhan o Gymru.</p>	<p>Gellid parhau i wneud hynny. Gellid defnyddio'r cyllid trosiannol penodol i ddarparu rywfaint o gymhelliad i newid. Gallai arweiniad anstatudol gynorthwyo i annog datblygiadau i'r cyfeiriad hwn. Yn y pen draw fodd bynnag byddai'r cynnydd posib ond yn cael ei wireddu petai yna ymrwymiad llawn a chyflawn i'r polisi a'i weithrediad. Byddai'r opsiwn o eithrio yn un real iawn i'r sefydliadau hynny oedd yn dymuno gwneud hynny.</p>	<p>Gyda'r opsiwn hwn byddai angen y £32.5 miliwn o arian grant penodol a byddai hwnnw'n cael ei ddosrannu ar draws llwyddiant yr amcanion. Mae hyn yn digwydd ar hyn o bryd.</p> <p>Mi fyddai 'na rywfaint o ddatblygiad yn nhermau cydweithrediad a chydweithio.</p> <p>Canlyniad hyn fyddai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cyfyngu ar ddatblygiad y ddewislen opsiynau (cwricwlwm lleol) • llai o gyfleoedd i dorri nôl ar ddyblygu • dyraniad lled orau o adnoddau'n unig <p>Byddai'r costau'n is na'r rhai ar gyfer opsiwn 1.</p>	<p>Mi fyddai 'na rywfaint o ddatblygiad o ran cydweithio a chydweithredu fyddai'n hwyluso'r broses o weithredu polisiâu ac yn golygu rywfaint yn llai o ddyblygu. Byddai hynny'n debygol o wella'r patrwm ar gyfer dyrannu adnoddau.</p>
<p>2. Sicrhau hawl dysgwyr i amrywiaeth eang o opsiynau o'r ddewislen opsiynau, gan gynnwys o'r tu allan i'w prif leoliad dysgu.</p>	<p>Gellid gweld cynnydd o ran ehangu dewis. Byddai'n anodd iawn sefydlu neu warantu isafswm hawl ar draws Cymru. Ychydig iawn o gymhelliad fyddai 'na i ddefnyddio cyllid prif ffrwd i ehangu dewis.</p>	<p>Byddai dysgwyr yn cael dewis ehangach ond nid ar y graddau a ragwelwyd o ganlyniad i weithredu'r polisi'n llawn.</p> <p>Byddai llai o debygolrwydd o sicrhau isafswm hawl yn genedlaethol. Byddai hynny'n</p>	<p>Byddai dysgwyr yn cael dewis ehangach o opsiynau. Gallai hynny gynorthwyo i godi lefelau cyfranogiad a chyflawniad. Byddai rhywfaint o gynnydd o ran sefydlu hawl ond gallai hynny amrywio o ardal i ardal.</p>

Amcan	Sylw	Cost	Budd
		<p>golygu na fyddai'r anghydraddoldebau presennol yn cael eu datrys.</p> <p>Mi fyddai 'na rywfaint o effaith bositif fyddai'n arwain at ostwng nifer y rhai nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET).</p> <p>Mi fyddai 'na gynnydd o ran sicrhau bod anghenion pob dysgwr (o bob gallu) yn cael eu cyflawni'n fwy effeithiol. Byddai disgwyl i effaith hyn fod yn llai, fodd bynnag, na phetai gan y polisi ddeddfwriaeth y tu cefn iddo.</p> <p>I nifer sylweddol o ddysgwyr byddai'r cwricwlwm oedd ar gael yn 14-19 oed yn parhau i fod yn llai perthnasol i'w hanghenion na'r hyn a ddymunent. Ni fyddai'r potensial ar gyfer gwella cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad a gyflwynir gan y polisi'n cael eu gwireddu'n llawn.</p> <p>Byddai hynny'n cael effaith anffafriol ar berfformiad addysgol</p>	<p>Gellid disgwyl rhywfaint o effaith ar y niferoedd NEET gyda'r hawl i ddewis ehangach yn rhyngweithio gyda swyddogaeth yr anogwr dysgu a chymorth personol.</p> <p>Mi fyddai 'na gynnydd o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad.</p>

Amcan	Sylw	Cost	Budd
		a thwf economaidd yn y dyfodol.	
3. Sicrhau mynediad i amrywiaeth eang o brofiadau o'r craidd dysgu.	Er mwyn cael darpariaeth fyd-eang ar gyfer dysgwyr mewn perthynas â'r craidd dysgu byddai angen i'r holl ddarparwyr ymrwymo i'w ddatblygu.	Byddai mynediad i'r profiad ehangach sy'n gysylltiedig â'r craidd dysgu'n llai datblygedig na phetai yna ddeddfwriaeth y tu cefn iddo. Ni fyddai potensial llawn y polisi'n cael ei wireddu. Cynhyrchu arweiniad. Cynnal systemau cyngor a chymorth gyda darparwyr.	Byddai 'na dystiolaeth o rywfaint o fudd o ddatblygu'r craidd dysgu. Byddai dysgu anffurfiol yn cael ei hyrwyddo a'i werthfawrogi.
4. Sicrhau mynediad i gymorth nad yw wedi'i gynnwys mewn deddfwriaeth flaenorol, sef yn bennaf, cymorth anogwyr dysgu a chymorth personol.	Byddai'r dull presennol o ddarparu rhywfaint o arian grant yn helpu i ddatblygu hyn ymhellach.	Byddai angen parhau gyda'r hyfforddiant a'r arweiniad ar gyfer swyddogaeth yr anogwr dysgu. Byddai hwn yn cael ei ariannu o'r grant penodol ar gyfer 14-19, o'r £20.6m o wariant referniw.	Byddai swyddogaeth yr anogwr dysgu yn parhau i gael ei ddatblygu. Byddai hyn yn sylfaenol i'r elfen dewis ehangach o'r polisi. Byddai'r hyfforddiant a'r gefnogaeth yn parhau.

Tabl 8.1.3 Opsiwn 3: Cyflwyno Mesur Cynulliad

Amcan	Sylw	Cost	Budd
1. Hyrwyddo cydweithrediad a chydweithio rhwng darparwyr addysg er mwyn sicrhau dewislen opsiynau sy'n cynnig amrywiaeth eang o ddewisiadau a chyfleoedd ar gyfer dysgwyr ymhob rhan o Gymru.	Mae gwneud hi'n ofynnol i ddarparwyr roi ystyriaeth lawn i fesurau cydweithredol/cydweithio yn cynrychioli cam arwyddocaol ymlaen. Bydd hynny'n digwydd o fewn cyd-destun amcan penodol. Crëir dyletswydd cyfreithiol clir. Bydd gan Weinidogion Cymru'r pŵer i gyfarwyddo os oes angen.	Bydd gweithredu'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â'r polisi yn gofyn am ddyrannu £32.5m yn flynyddol hyd nes ei fod yn gwbl weithredol yn 2012. Bydd angen dyrannu hwn ar draws yr amcanion.	Bydd dewislenni opsiynau cytbwys ac eang eu sylfaen yn cael eu creu. Bydd y rhain yn ymateb i anghenion lleol. Bydd datblygiadau'n digwydd ar raddfa fwy ac yn gynharach nag a awgrymir gyda'r llwybrau eraill a ystyriwyd. Mi fydd yna lai o ddyblygu a bydd adnoddau'n cael eu dyrannu'n fwy effeithiol.
2. Sicrhau hawl dysgwyr i amrywiaeth eang o opsiynau o'r ddewislen opsiynau, gan gynnwys o'r tu allan i'w prif leoliad dysgu.	Bydd sefydlu hawl clir o fewn y fframwaith yn cyflawni hyn.	Bydd angen rhoi cefnogaeth i ddarparwyr i'w cynorthwyo i warantu'r hawl lleiaf. Cyflawnir hyn trwy ddefnyddio'r dyraniad o £32.5m.	Pennir hawl lleiaf ar gyfer dysgwyr. Bydd hyn yn cynorthwyo i hwyluso cyfleoedd cyfartal i ddysgwyr ar draws Cymru. Bydd modd cwrdd ag anghenion dysgwyr a'r arddulliau dysgu a ffafir ganddynt yn well. Mi fydd yna effaith bositif yn nhermau cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad. Bydd hyn yn gymorth i gwrdd â thargedau addysg a hyfforddiant cenedlaethol.
3. Sicrhau mynediad i amrywiaeth eang o brofiadau o'r craidd dysgu.		Cynhyrchu arweiniad. Cynnal systemau cyngor a chymorth gyda darparwyr.	Byddai mynediad i'r profiad ehangach sy'n gysylltiedig â'r craidd dysgu'n cael ei ddatblygu

			<p>wrth i'r fframwaith deddfwriaethol sefydlu ymrwymiad a hyrwyddo eglurder gyda golwg ar y Llwybrau Dysgu 14-19.</p> <p>Mae datblygiad y craidd dysgu'n cefnogi, ac yn derbyn cefnogaeth cymhwyster Bagloriaeth Cymru.</p>
<p>4. Sicrhau mynediad i gymorth nad yw wedi'i gynnwys mewn deddfwriaeth flaenorol, sef yn bennaf, cymorth anogwyr dysgu a chymorth personol.</p>		<p>Mi fyddai 'na gostau'n gysylltiedig â datblygu swyddogaeth yr anogwr dysgu, hyfforddiant a datblygiad. Caiff y rhain eu cwrdd ar hyn o bryd o'r £20.6m o gyllideb gwariant refeniw'r grant penodol ar gyfer y Llwybrau Dysgu 14-19.</p>	<p>Mi fydd yna welliant o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad yn y cyfnod 14-19.</p> <p>Bydd y cymorth personol presennol yn cael ei dargedu'n fwy effeithiol o fewn y grŵp oedran hwn.</p>

Tabl 8.1.4: Mesur Cynulliad – Trosolwg Byr o gynigion, rhesymwaith, costau a buddiannau'r mesur

Cynnig	Rhesymwaith	Costau	Buddiannau
<p>1. Gosod dyletswydd ar awdurdodau addysg lleol yng Nghymru i ffurfio cwricwla lleol ar gyfer dysgwyr 14-16 oed, ac ar Weinidogion Cymru ar gyfer dysgwyr 16-19 oed sy'n cynnwys meysydd dysgu penodedig.</p>	<p>Mae ffurfio cwricwlwm lleol yn ganolog i sicrhau bod gan ddysgwyr fynediad i amrywiaeth eang o opsiynau sy'n cynnwys darpariaeth alwedigaethol. Rhaid sefydlu a nodi'n glir y ddyletswydd i lunio cwricwla lleol.</p> <p>Tra ei bod hi'n gwbl briodol bod awdurdodau addysg lleol yn llunio cwricwla lleol mewn perthynas â rhai 14-16 oed; cymerir dull gwahanol mewn perthynas â rhai 16 - 18 oed. Mae hyn o ganlyniad i gyfrifoldebau ariannu. Mae Gweinidogion Cymru'n uniongyrchol gyfrifol am ariannu addysg bellach yng Nghymru ac felly mae'n briodol mai nhw sy'n llunio'r cwricwla lleol.</p> <p>Fodd bynnag, bydd Gweinidogion Cymru, os ydyn nhw'n dewis gwneud hynny, yn gallu trefnu, dan adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, bod awdurdod perthnasol yn ymarfer eu swyddogaethau dan yr adran hon.</p>	<p>Ar hyn o bryd mae dewislenni opsiynau (cwricwlwm lleol) yn cael eu llunio gan Rwydweithiau trwy'r AALLau. Mae bob Rhwydwaith yn derbyn £75k i weinyddu'r prosesau sy'n gysylltiedig â'r Llwybrau Dysgu 14-19 gan gynnwys llunio dewislen opsiynau.</p>	<p>Llunnir set glir o opsiynau a bydd pobl ifanc yn medru dewis o'u plith. Bydd hyn yn hwyluso dewis ehangach ac yn cynorthwyo i ysgogi dysgwyr. Bydd yn darparu sylfaen ar gyfer sicrhau gwelliant o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrrhaeddiad.</p> <p>Amcangyfrifir bod y gost ychwanegol mewn perthynas ag adnoddau ar gyfer NEET yn £97,000 y person dros oes. Felly dyna'r arbediad ariannol posib ar gyfer pob un gostyngiad yn nifer y rhai sydd yn y categori NEET.</p> <p>Hefyd, bydd dewis ehangach yn darparu profiad mwy heriol i'r dysgwyr hynny sydd angen eu hymestyn yn academaidd.</p>

Cynnig	Rhesymwaith	Costau	Buddiannau
<p>2. Galluogi Gweinidogion Cymru i nodi isafswm y cyrsiau astudio i'w cynnwys o fewn cwricwlwm lleol, nodi'r maes dysgu penodol mae cwrs astudio'n perthyn iddo a nodi isafswm y cyrsiau astudio galwedigaethol i'w cynnwys o fewn cwricwlwm lleol.</p>	<p>Ni fydd darparu dewislen opsiynau ynddo'i hun yn sicrhau bod dysgwyr yn cael yr hawl i astudio amrywiaeth priodol o opsiynau. Mae angen bod yn fwy penodol er mwyn sicrhau bod y cysyniad o hawl dysgwr i ddewis yn cael ei wireddu. Mae angen sicrhau bod dysgwr yn cael mynediad i astudio i'r dyfnder priodol ond ei fod hefyd yn cael ehangder o astudiaethau fydd yn sicrhau addysg gyflawn. Hefyd, mae'n bwysig bod pobl ifanc yn cael yr opsiwn o astudio pynciau galwedigaethol o fewn eu rhaglen gyffredinol o astudiaeth. Rhaid i lefel y penodolrwydd, fodd bynnag, ganiatáu i ardaloedd lleol fod yn ddigon hyblyg i ymateb i anghenion sgiliau a gofynion dysgwyr ar lefel leol.</p>	<p>Ariannir nifer o'r cyrsiau hyn trwy fethodolegau ariannu prif ffrwd. Mae arian grant penodol trosiannol wedi bod, ac yn dal i fod ar gael i hwyluso datblygiadau yn y maes hwn. Lle defnyddir arian grant penodol ar gyfer darparu cyrsiau newydd anogir Rhwydweithiau i drosglwyddo'r cyrsiau i'r cyllid prif ffrwd ar ôl dwy flynedd ar y mwyaf. Ar gyfer 2008 dyrannwyd tua £10.5 miliwn i ehangu dewis a gweithgareddau perthynol.</p>	<p>Bydd gan bobl ifanc fynediad i ddewis ehangach ac o ganlyniad bydd modd creu llwybr dysgu mwy cytbwys, eang ac arloesol.</p> <p>Eto bydd yn darparu sail ar gyfer sicrhau gwelliant o ran cyfranogiad, cyflawniad a chyrhaeddiad.</p>
<p>3. Nodi ar ba sail y gall Pennaeth / Penadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs mae wedi'i ddewis.</p>	<p>Mae'n debyg y byddai'n amhosib sefydlu system fyddai'n caniatáu troi pob dewis a wneir gan ddisgyblion i ddilyn cyrsiau astudio yn hawl. Er enghraifft, os mai dyrnaid yn unig o ddisgyblion o fewn awdurdod addysg lleol sydd wedi dewis dilyn cwrs</p>	<p>Does yna ddim costau uniongyrchol. Yn ymarferol mae penaethiaid a phenaduriaid eisoes yn gwneud penderfyniadau o'r fath.</p> <p>Mae yna gost fodd bynnag i ddysgwyr unigol sy'n methu ag</p>	<p>Mae'r broses hon yn hwyluso dyraniad a defnydd effeithiol ac effeithlon o adnoddau.</p>

Cynnig	Rhesymwaith	Costau	Buddiannau
	arbennig mae'n bosib na fyddai mynd ati i ddarparu'r cwrs hwnnw'n ddefnydd effeithlon o adnoddau.	astudio eu dewis cyntaf o gwrs.	
4. Nodi ar ba sail y gall Pennaeth / Penadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs mae wedi'i ddewis.	Weithiau, bydd hi'n angenrheidiol i ddiddymu hawl disgybl i ddilyn cwrs astudio. Er enghraifft, gall ef neu hi fod yn berygl iddo/i'i hun neu i eraill o fewn amgylchedd arbennig. Mewn sefyllfa o'r fath byddai'n rhaid diddymu'r hawl.	Does yna ddim costau uniongyrchol. Eto, mae prifathrawon a phenaduriaid eisoes yn gwneud penderfyniadau o'r fath.	Diogelu lles y dysgwyr.
5. Gosod dyletswydd ar gyrrff llywodraethol a phenaethiaid ysgolion a gynhelir a chyrrff llywodraethol y sector addysg bellach i gynorthwyo awdurdod addysg lleol neu Weinidogion Cymru i gynllunio cwricwla ardaloedd lleol, gan roi ystyriaeth i unrhyw arweiniad a gyhoeddir, a chan gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion.	Mae cydweithredu'n golygu bod gofyn i sefydliadau gynllunio a gweithio ar y cyd. Ar gyfer rhai 14-16 oed mae AALIau yn gyfrifol am lunio'r cwricwlwm ac ar gyfer rhai 16+ mae Gweinidogion Cymru'n gyfrifol am sicrhau ei fod yn cael ei lunio. Er mwyn gweithredu'r polisi'n effeithiol mae angen i ysgolion a SAU gynorthwyo un ai'r AALI a/neu Weinidogion Cymru yn eu swyddogaeth. Yn yr un modd byddai'n angenrheidiol hefyd i Weinidogion Cymru gyhoeddi arweiniad a chyfarwyddiadau.	Yn ymarferol, mae SAU ac ysgolion, mewn nifer o achosion, yn gweithio'n agos gyda'r AALI ac yn uniongyrchol gyda Gweinidogion Cymru trwy'r Rhwydweithiau Dysgu 14-19. Felly y bu hi ers 2004. Mae'n dilyn felly bod y broses o gynllunio datblygiad y rhwydwaith yn flynyddol a'r ariannu sy'n gysylltiedig â hynny'n cwrdd â chostau o'r fath.	Mae hyn yn sicrhau bod yna gynllunio a chydweithredu mwy effeithiol rhwng darparwyr. Mae'n helpu i sicrhau bod arfer gorau presennol yn cael ei ddatblygu ar draws Cymru, gan gynyddu'r dewis ar gyfer dysgwyr.
6. Sicrhau'r lefel uchaf o	Er mwyn sicrhau bod y nifer uchaf	Dim costau uniongyrchol. Fel	Mwy o gydweithredu ac, o

Cynnig	Rhesymwaith	Costau	Buddiannau
<p>gydweithrediad rhwng cyrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach, ag awdurdodau addysg lleol er mwyn darparu amrywiaeth eang o opsiynau astudio o fewn eu cwricwla ardal leol.</p>	<p>o gyrsiau ar gael ar y cwricwla lleol a sicrhau amrywiaeth eang o ddewis, bydd yn rhaid i leoliadau dysgu weithio ar y cyd.</p> <p>Bydd AALLau a chyrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a SAU fel ei gilydd dan ddyletswydd barhaus i ystyried p'un ai fydd trefniadau cydweithredol yn gymorth i hyrwyddo'r amcan o sicrhau bod y nifer uchaf o gyrsiau ar gael. Os ydyn nhw'n dod i'r casgliad y byddai cydweithredu'n hyrwyddo'r amcan, yna rhaid iddynt wneud hynny.</p>	<p>uchod, mae'r Rhwydweithiau eisoes yn derbyn arian at ddibenion gweinyddol sy'n gysylltiedig â 14-19.</p>	<p>ganlyniad dewis ehangach i'r dysgwyr.</p>
<p>7. Galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi arweiniad a chyfarwyddiadau mewn perthynas â chydweithio a chydweithredu.</p>	<p>Er mwyn sicrhau bod y cydweithio'n cael ei weithredu'n llwyddiannus mae'n bosib y bydd angen i Weinidogion Cymru gyhoeddi arweiniad a chyfarwyddiadau cynorthwyol.</p>	<p>Cynhyrchu'r arweiniad. Mae'n bosib y bydd yna gostau'n gysylltiedig â'r cyfarwyddiadau, ond bydd y rhain yn dibynnu ar natur y cyfarwyddiadau penodol a roddir yn y dyfodol. Ni ragwelir y byddai unrhyw gyfarwyddiadau'n arwain at wariant sy'n uwch na'r lefel bresennol sy'n gysylltiedig â 14-19.</p>	<p>Y polisi'n cael ei gyflawni'n fwy effeithiol o ganlyniad i gydweithio llwyddiannus.</p>
<p>8. Rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i ddiwygio'r</p>	<p>Gall fod angen diwygio'r meysydd dysgu, er enghraifft, i ganiatáu</p>	<p>Dim costau uniongyrchol. Gellid cymhwyso unrhyw</p>	<p>Hyblygrwydd i ddiwygio adeiladwaith presennol y</p>

Cynnig	Rhesymwaith	Costau	Buddiannau
meysydd dysgu.	creu meysydd dysgu newydd.	ddiwygio a wneir o ran meysydd dysgu o fewn y broses flynyddol o gynhyrchu dewislenni opsiynau, ni ragwelir y byddai newid o'r fath yn cynyddu costau cynhyrchu dewislenni opsiynau.	meysydd dysgu i gynnwys ac adlewyrchu'r ddarpariaeth o fewn y meysydd hynny yn y ffordd orau.

9. Asesu'r Gystadleuaeth

9.1 Ymgwymerwyd â'r prawf ffiltro cystadleuaeth mewn perthynas â'r mesur arfaethedig. Mae'r profion ffiltro wedi dangos risg isel o effaith niweidiol ar y gystadleuaeth a dim budd sylweddol rhagweladwy o du'r gystadleuaeth.

10. Adolygu ar ôl Gweithredu

10.1 O ganlyniad i'r Mesur, bydd y polisi Llwybrau Dysgu 14-19 yn dod yn rhan o'r gyfundrefn weithredu genedlaethol. Bydd yn dod yn elfen allweddol o weithgarwch addysgol prif ffrwd yng Nghymru. Bydd felly'n dod yn rhan o'r prosesau adolygu a gwerthuso a ddefnyddir ar gyfer y sector addysg gyfan. Bydd mewnosod y polisi o fewn y systemau adolygu a gwerthuso presennol yn hanfodol i'w lwyddiant.

Atodiad 1

Nodiadau Esboniadol

Nodiadau Esboniadol Drafft ar gyfer Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008

Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn yn ymwneud â Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008. Fe'u paratowyd gan Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau Llywodraeth Cynulliad Cymru i hybu dealltwriaeth o'r Mesur. Nid ydynt yn ffurfio rhan o'r Mesur ac nid ydynt wedi'u cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Mae angen darllen y Nodiadau ar y cyd â'r Mesur drafft. Nid ydynt, ac ni fwriedir iddynt fod yn ddisgrifiad cynhwysfawr o'r Mesur drafft. Felly, pan geir adran neu ran o adran lle'r ymddengys nad oes angen esboniad neu sylw, ni roddir un.

RHAN 1 CWRICWLWM LLEOL AR GYFER DISGYBLION YNG NGHYFNOD ALLWEDDOL 4

Mae'r Rhan hwn o'r Mesur yn mewnosod darpariaethau i Rhan 7 o Ddeddf Addysg 2002 (DA 2002). Mae Rhan 7 yn ymwneud â'r cwricwlwm mewn ysgolion a gynhelir yng Nghymru. O ganlyniad i Rhan 1 o'r Mesur, felly, bydd y cwricwlwm mewn ysgolion uwchradd a gynhelir yng Nghymru'n cael ei ehangu i gynnwys hawliau cwricwlwm lleol disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4.

Mae Adrannau 1-3 yn diwygio Deddf Addysg 2002

Adran 1 Dehongli

Mae'r adran hon yn darparu diffiniadau ychwanegol i'r rhai hynny a osodir yn adran 97 o DA 2002, ac sy'n gyffredinol gymwys at bwrpasau'r Rhan honno. Mae'r diffiniadau ychwanegol yn rhoi ystyr rhai o'r termau pwysicaf a ddefnyddir yn y darpariaethau a fewnosodir gan y Mesur hwn parthed y cwricwlwm lleol, sef:

- “cwrs astudio”, a ddiffinnir trwy gyfeiriadau at gyrsiau a gymeradwyir dan adran 99 o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000. Yr effaith yw bod yn rhaid i gwrs astudio, er mwyn cael ei gynnwys mewn unrhyw gwricwlwm lleol wedi ei ffurfio gan AALI, arwain at gymhwyster allanol a bod wedi'i gymeradwyo gan Weinidogion Cymru dan Ddeddf 2000;
- “cwricwlwm lleol” a “chwricwla lleol” sydd i'w dehongli'n unol ag adran 116A. Pan ddefnyddir y term “cwricwlwm lleol” mewn perthynas ag ysgol i ddisgybl, mae'n golygu'r cwricwlwm lleol sy'n gymwys mewn perthynas â'r ysgol honno. Mae hyn yn rhoi'r posibilrwydd o dan adran 116A y gallai AALI ffurfio mwy nag un cwricwlwm lleol, e.e. gael cwricwla lleol gwahanol ar gyfer ysgolion mewn gwahanol rannau o'u hardal;

- “ysgol uwchradd a gynhelir”, a ddiffinnir fel ysgol a gynhelir sy’n ysgol uwchradd ond nid yn ysgol arbennig gymunedol na sylfaenol;
- “rheoliadau’ a ddiffinnir fel rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru;
- “ysgol”. Mae’r diffiniad yn darparu bod “ysgol” yn golygu, mewn perthynas â disgybl, yr ysgol uwchradd a gynhelir lle mae ef neu hi yn ddisgybl cofrestredig.

Adran 2 Dyletswydd i weithredu gofynion cyffredinol

Mae’r adran hon yn diwygio adran 100 o Ddeddf Addysg 2002. Mae adran 100 yn gweithredu trwy gyfeirio at adran 99 DA 2002 sydd ynddi’i hun yn gosod rhestr o ofynion cyffredinol cymwys i gwricwlwm ysgol a gynhelir e.e. bod y cwricwlwm yn paratoi disgyblion yn yr ysgol ar gyfer cyfleoedd, cyfrifoldebau a phrofiadau yn nes ymlaen yn eu bywydau. Mae gan gyrrff swyddogaethau amrywiol mewn perthynas â’r cwricwlwm ar gyfer ysgol a gynhelir. Mae’n ofynnol yn ôl adran 100, bod y cyrrff hyn, megis Gweinidogion Cymru ac awdurdodau addysg lleol, yn ymarfer eu swyddogaethau er mwyn sicrhau bod gofynion adran 99 yn cael eu cyflawni. Mae’r newid a wneir i adran 100 gan yr adran hon yn sicrhau bod gofynion cyffredinol adran 99 hefyd yn gymwys mewn perthynas â swyddogaethau’r cwricwlwm lleol grëwyd gan y Rhan yma o’r Mesur.

Adran 3 Y Cwricwlwm Sylfaenol ar gyfer bob ysgol a gynhelir yng Nghymru

Mae’r adran hon yn diwygio adran 101 o Ddeddf Addysg 2002. Mae Adran 101 yn rhestru’r ffurfiau addysg hynny sy’n rhan o’r cwricwlwm sylfaenol ar gyfer ysgol a gynhelir yng Nghymru. Mae’r newid yn gwneud darpariaeth bod cwricwlwm sylfaenol ysgol hefyd yn cynnwys addysg sy’n cwrdd â hawliau cwricwlwm lleol y disgyblion.

Mae Adrannau 4-17 yn mewnosod darpariaethau newydd i Ddeddf Addysg 2002

Adran 4 Llunio’r cwricwla lleol ar gyfer disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4 (adran 116A o Ddeddf Addysg 2002)

Mae’r adran hon yn gwneud darpariaeth bod pob ardal awdurdod addysg lleol yn llunio un neu ragor o gwricwla lleol ar gyfer rhai 14-16 oed (disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4).

Mae is-adran (1) yn gosod dyletswydd ar bob awdurdod addysg lleol i lunio o leiaf un cwricwlwm lleol 14-16 ar gyfer ei ardal.

Mae is-adran (2) yn datgan bod yn rhaid i gwricwlwm lleol gynnwys cyrsiau astudio addas sy’n dod o fewn y meysydd dysgu a osodir yn is-adran (3), ac

sydd wedi'u dethol gan yr awdurdod lleol. Dan is-adran (6), mae Gweinidogion Cymru'n penderfynu trwy gyfarwyddyd pa gyrsiau astudio sy'n addas i'w cynnwys mewn cwricwla lleol. Yna bydd yr awdurdod lleol yn dewis o'r rhestr honno o gyrsiau addas.

Mae is-adran (3) yn disgrifio'r meysydd dysgu sy'n ffurfio categorïau pob cwricwlwm lleol.

Mae is-adran (4) yn darparu disgrisiwn i'r awdurdodau lleol i ffurfio'r cwricwlwm lleol i gwrdd ag anghenion lleol, yn amodol ar reoliadau y gellir eu gwneud dan is-adran (5)

Mae is-adran (5) yn gwneud darpariaeth fel bod Gweinidogion Cymru yn gallu gwneud rheoliadau ynghylch llunio cwricwlwm lleol, er enghraifft, i osod isafswm nifer y cyrsiau y dylid eu cynnwys o fewn cwricwlwm lleol neu gyfran isaf o gyrsiau astudio galwedigaethol y dylid eu cynnwys o fewn cwricwlwm lleol.

Mae is-adran (6) yn darparu Gweinidogion Cymru gyda'r pŵer i nodi bod cwrs astudio'n un galwedigaethol ei natur neu'n 'addas' at ddibenion yr adran hon yn ogystal â nodi i ba faes dysgu arbennig mae cwrs astudio'n perthyn.

Mae is-adran (7) yn caniatáu rheoliadau i ddarparu ar gyfer gofynion gwahanol gwricwla lleol mewn ardaloedd gwahanol. Er enghraifft, mewn rhai ardaloedd mae'n bosib y bydd yna isafswm uwch o gyrsiau y dylid eu cynnwys yn y cwricwlwm lleol nag mewn ardaloedd eraill.

Adran 5 Awdurdodau gyda mwy nag un cwricwlwm lleol (adran 116B o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn gymwys pan fydd awdurdod lleol yn ffurfio mwy nag un cwricwlwm lleol dan adran 116A.

Mae is-adran (2) yn datgan bod yn rhaid i awdurdodau addysg lleol ddynodi ar gyfer pa ysgolion neu sefydliadau a gynhelir y mae bob cwricwlwm lleol yn gymwys. Dan y ddarpariaeth a ddisgrifir isod, mae gan ddisgyblion cofrestredig ysgol uwchradd a gynhelir yr hawl i ddewis dilyn cyrsiau astudiaeth sy'n gynnwysedig o fewn y cwricwlwm lleol ar gyfer eu hysgol.

Adran 6 Dewisiadau disgyblion o gyrsiau cwricwlwm lleol (adran 116C o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn dechrau'r broses sy'n arwain at hawl disgybl i ddilyn cyrsiau astudio a gynhwysir yn y cwricwlwm lleol sy'n berthnasol i'w ysgol ef neu hi. Dan yr adran hon, mae gan ddisgybl yr hawl i ddewis dilyn cwrs astudio arbennig. Mae darpariaethau diweddarach yn pennu a fydd y dewis hwnnw'n cael ei wydroi'n hawl i ddilyn y cwrs astudio dan sylw.

Mae is-adran (1) yn gosod hawliau disgyblion yn ystod Cyfnod Allweddol 4 i ddewis dilyn cwrs neu gyrsiau o'r cwricwlwm lleol perthnasol. Gellir cyfyngu ar yr hawliau hyn, fodd bynnag, gan reoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru dan is-adran (2).

Mae is-adran (2) yn caniatáu gwneud rheoliadau a allai, er enghraifft, bennu uchafswm nifer y cyrsiau y gall disgybl eu dewis o'r cwricwlwm lleol cyfan, cyfanswm 'pwyntiau'r' cyrsiau y gellir eu dewis a'r cyfnod ar gyfer gwneud y dewisiadau. Gall fod angen cyfyngu ar y cyfnod ar gyfer gwneud y dewisiadau er mwyn i'r asiantaethau dan sylw gael digon o amser i wneud y paratodau angenrheidiol ar gyfer darparu'r cyrsiau astudio a ddewiswyd (gellir eu darparu gan ysgol neu sefydliad gwahanol i'r un roedd y disgybl yn mynychu ar adeg gwneud y dewisiadau).

Adran 7   Hawliau disgyblion o ran y cwricwlwm lleol (adran 116D o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn darparu bod dewis a wneir gan ddisgybl dan adran 5 yn hawl 'mewn egwyddor' i ddilyn y cwrs astudio a ddewiswyd. Bydd yn dod yn hawl go iawn oni bai bod digwyddiad a ddarparwyd ar ei gyfer yn yr adran hon yn cymryd lle.

Mae is-adran (1) a (2) yn nodi bod hawl disgybl yn dod i ben os ydy ef neu hi yn peidio â bod yn ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol, er enghraifft, os ydy ef neu hi yn gadael ardal yr awdurdod addysg lleol ac yn dod yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol o fewn ardal wahanol o Gymru, neu os, cyn cychwyn cyfnod allweddol pedwar, bod pennaeth ysgol y disgybl wedi penderfynu, dan adran 116E o DdA 2002, nad oes ganddo ef neu hi yr hawl i ddilyn y cwrs astudio a ddewiswyd.

Mae is-adran (3) yn nodi, pan fydd yr hawl i ddewis cwrs astudio'n codi, mai'r pennaeth ddylai benderfynu pryd mae'r cwrs astudio i ddechrau.

Adran 8   Penderfyniad y pennaeth ynghylch hawl (adran 116E o Ddeddf Addysg 2002)

Mae is-adran (1) yn caniatáu i benaethiaid benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs neu gyrsiau astudio penodol.

Mae is-adran (2) yn pennu ar ba sail y gall pennaeth benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs astudio.

Gall rheoliadau dan is-adran (3) wneud darpariaeth bellach ynghylch gwneud penderfyniadau dan yr adran hon. Er enghraifft, gallant ddarparu bod yn rhaid gwneud penderfyniadau erbyn rhyw ddyddiad arbennig er mwyn i'r disgyblion

wybod mewn da bryd pa gyrsiau astudio y byddant yn eu dilyn yn ystod Cyfnod Allweddol 4.

Mae'n ofynnol dan is-adran (4) i benaethiaid ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru ynghylch y ffordd y mae penaethiaid yn ymarfer eu swyddogaethau dan yr adran hon.

Mae is-adran (5) yn rhoi'r gallu i Weinidogion Cymru, trwy Orchymyn, i ddiwygio'r sail dros ddiddymu'r hawl.

Adran 9 Cyflawni hawliau'r cwricwlwm lleol (adran 116F o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn esbonio natur yr hawl i ddilyn cwrs astudio. Rhaid i'r cwrs astudio fod ar gael i'r disgybl trwy, neu ar ran corff llywodraethol ei ysgol ef neu hi. Mae hynny'n golygu y gellir cynnig cyrsiau astudio o fewn y cwricwlwm lleol mewn lleoliad dysgu gwahanol i'r un lle mae'r disgybl wedi'i gofrestru.

Adran 10 Penderfyniad y Pennaeth i ddileu hawl (adran 116G o Ddeddf Addysg 2002)

Weithiau, bydd yn angenrheidiol i ddileu hawl disgybl i ddilyn cwrs astudio, am resymau iechyd a diogelwch, er enghraifft. Gosodir ar ba sail y gall pennaeth benderfynu na fydd gan ddisgybl yr hawl bellach i ddilyn cwrs astudio yn is-adran (2).

Gall y rheoliadau dan is-adran (3) alluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth bellach ynghylch y penderfyniadau a wneir dan yr adran hon ac mae is-adran (4) yn ei wneud yn ofynnol i benaethiaid ystyried canllawiau o'r fath.

Mae is-adran (5) yn caniatáu i Weinidogion Cymru, trwy Orchymyn, i ddiwygio neu ddileu'r seiliau presennol, ychwanegu atynt, a diwygio neu ddileu unrhyw ychwanegiadau.

Adran 11 Cynllunio'r cwricwlwm lleol (adran 116H o Ddeddf Addysg 2002)

Bydd penderfyniad awdurdod lleol ynghylch pa gyrsiau astudio i'w cynnwys o fewn ei gwricwla lleol dan adran 116A yn dibynnu i raddau helaeth ar y cynhwysedd addysgol lleol. Ychydig iawn o werth fyddai 'na i gynnwys cyrsiau nad yw ysgolion lleol a Sefydliadau Addysg Bellach yn medru eu cyflawni. Felly, mae'r adran hon yn gofyn bod y rhai sy'n gyfrifol am ddarparu addysg 14 – 16 o fewn ardal awdurdod addysg lleol yn cynorthwyo'r awdurdod i gynllunio ei gwricwla lleol.

Mae is-adran (1) yn nodi y dylai'r bobl ganlynol gynorthwyo'r awdurdod lleol yn hyn o beth:

- (a) corff llywodraethol unrhyw ysgol uwchradd a gynhelir yn ardal yr awdurdod;

- (b) pennaeth unrhyw ysgol o'r fath;
- (c) corff llywodraethol unrhyw sefydliad o fewn y sector addysg bellach sydd wedi'i leoli yn ardal yr awdurdod; a
- (d) phenadur unrhyw sefydliad addysgol o'r fath.

Mae is-adran (2) yn diffinio "cynllunio'r cwricwlwm neu gwricwla lleol" fel y broses lle mae awdurdod addysg lleol yn penderfynu pa gyrsiau astudio i'w cynnwys o fewn cwricwlwm neu gwricwla lleol. Mae is-adran (3) yn darparu bod Gweinidogion Cymru'n cyhoeddi canllawiau a chyfarwyddiadau ynghylch ymarfer swyddogaethau person dan yr adran hon.

Nid yw'r adran hon yn atal gwneud cynlluniau ar gyfer cydweithredu rhwng awdurdodau wrth gyflawni cyrsiau cwricwlwm lleol, er enghraifft, Sefydliad Addysg Bellach yn cyflawni cwrs astudio ar ran ysgolion ardal awdurdod addysg lleol gwahanol i'r un mae'r Sefydliad wedi'i leoli ynddo. Ond bydd unrhyw drefniant o'r fath yn wirfoddol ac ni fydd yn ddarostyngedig i'r dyletswyddau a'r rheoliadau canolog (Gweinidogion Cymru) a ddarparwyd ar gyfer yr adran hon.

Adran 12 Cyflawni hawliau'r cwricwlwm lleol: cydweithio (adran 116J o Ddeddf Addysg 2002)

Fel nodwyd yn is-adran (1), amcan yr adran hon yw sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau astudio ar gael o fewn cwricwlwm lleol. Er mwyn sicrhau amrywiaeth eang o ddewis, gall fod angen i leoliadau dysgu weithio ar y cyd.

Dan is-adran (2) mae corff llywodraethol ysgol a gynhelir dan ddyletswydd barhaus i ystyried a ydyw'n fwy tebygol o gyflawni amcanion yr adran hon (sef sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau ar gael) trwy sefydlu trefniant cydweithredol. Os ydy'r corff llywodraethol yn dod i'r casgliad y byddai'n fwy tebygol o gyflawni'r amcanion trwy sefydlu trefniant cydweithredol, yna rhaid iddo geisio gwneud hynny. Diffinnir "trefniant cydweithredol" gan is-adran (5) fel trefniant lle mae un corff, megis corff llywodraethol ysgol a gynhelir, yn darparu cwrs astudio ar ran corff llywodraethol ysgol arall a gynhelir neu drefniadau a wneir dan reoliadau adrannau 26 o Ddeddf Addysg 2002 ac 166 o Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006, sy'n drefniadau cydweithredu mwy ffurfiol allai gynnwys, er enghraifft, sefydlu cydbwyllgor.

Mae is-adran (3) yn ymwneud â rôl awdurdod addysg lleol gyda golwg ar sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau ar gael ar y cwricwlwm lleol. Mae'r awdurdod dan ddyletswydd barhaus i ystyried a ydyw'n fwy tebygol o gyflawni amcanion yr adran hon trwy sefydlu trefniant sy'n golygu ei fod yn trefnu i rywun arall ddarparu cyrsiau astudio ar ran cyrff llywodraethol ysgolion a gynhelir. Os ydy'r awdurdod yn dod i'r casgliad y byddai sefydlu trefniant o'r fath yn fwy tebygol o gyflawni'r amcanion, rhaid iddo geisio gwneud hynny. Gallai is-adran (3), er enghraifft, gynnwys trefniant a wneir gan AALI gyda sefydliad hyfforddi preifat i

ddarparu cwrs astudio ar gyfer disgyblion o nifer o ysgolion uwchradd a gynhelir o fewn ardal yr awdurdod.

Pan fydd corff llywodraethol ysgol (dan is-adran (2)) neu AALI (dan is-adran (3)) yn rhoi cynnig gerbron Sefydliad Addysg Bellach, mae'n ofynnol yn ôl is-adran (4) bod corff llywodraethol y sefydliad yn ystyried y cynnig.

Mae is-adran (6) yn diffinio "cwricwlwm lleol perthnasol" at ddibenion yr adran hon..

Adran 13 Cydweithio: canllawiau a chyfarwyddiadau (adran 116J o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn ymwneud â'r ymrwymiad i gydweithio a osodir gan adran 116I. Mae'n ofynnol bod awdurdod addysg lleol, corff llywodraethol ysgol uwchradd a gynhelir a chorff llywodraethol sefydliad addysg bellach yn rhoi ystyriaeth i'r canllawiau neu'n cydymffurfio â'r cyfarwyddiadau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â'u swyddogaethau dan adran 116I.

Mae is-adran (4) yn ei gwneud hi'n glir y gallai'r cyfarwyddiadau a osodir gan yr adran hon ei gwneud hi'n ofynnol i sefydlu trefniant cydweithredol penodol dan adran 116. Mewn achos o gyfarwyddyd i wneud trefniadau i gydweithredu gyda pharti arall nad yw'n Awdurdod Addysg Lleol, yn gorff llywodraethol ysgol neu'n gorff llywodraethol Sefydliad Addysg Bellach, ni ddylid rhoi cyfarwyddyd o'r fath heb ganiatâd y parti hwnnw. Bydd hyn yn cynnwys sefydliadau eraill sy'n darparu cyrsiau astudio sy'n rhan o'r cwricwlwm lleol, er enghraifft, darparwyr hyfforddiant preifat neu sefydliadau'r sector gwirfoddol.

Adran 14 Pŵer i ddiwygio meysydd dysgu (adran 116K o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r ddarpariaeth hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru i ddiwygio adran 116A(3). Byddai hyn, er enghraifft, yn caniatáu creu meysydd dysgu newydd.

Adran 15 Cymhwyso darpariaethau cwricwlwm lleol i blant nad ydynt yn ddisgyblion cofrestredig (adran 116L o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddefnyddio rheoliadau i gymhwyso'r darpariaethau cwricwlwm lleol i blant nad ydynt yn ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion a gynhelir. Darperir diffiniad o'r rhai fyddai'n perthyn i'r categori hwn yn is-adran (3). Mae'r diffiniad yn dal plant o oedran ysgol gorfodol sy'n derbyn y cwbl, neu'r rhan fwyaf, o'u haddysg dan drefniadau a wneir gan Sefydliadau Addysg Bellach ac nad ydynt yn ddisgyblion cofrestredig ysgolion a gynhelir.

Adran 16 Cymhwyso darpariaethau cwricwlwm lleol i blant sydd yn ddisgyblion cofrestredig o ysgolion arbennig (adran 116M o Ddeddf Addysg 2002)

Nid yw'r Rhan yma o'r Mesur yn berthnasol i ysgolion arbennig. Fodd bynnag, mae is-adran (1) yn caniatáu gwneud rheoliadau i gymhwyso'r ddarpariaeth cwricwlwm lleol yn achos disgyblion cofrestredig ysgolion arbennig.

Mae is-adran (2) yn caniatáu gwneud rheoliadau dan is-adran (1) i gymhwyso'r cwricwlwm lleol gyda diwygiadau allai, er enghraifft, fod eu hangen o gymryd i ystyriaeth amgylchiadau gweithredu ysgolion arbennig.

Adran 17 Cwricwlwm Lleol: cyfarwyddiadau (adran 116N o Ddeddf Addysg 2002)

Mae'r adran hon yn ei gwneud yn glir bod unrhyw gyfarwyddyd a roddir gan Weinidogion Cymru dan adrannau 116A, ffurfio cwricwla lleol, 116H cynllunio'r cwricwlwm lleol ac 116J, gweithio ar y cyd, yn gallu cael eu hamrywio neu ddiddymu gan gyfarwyddyd pellach.

Mae Adran 18 ac 19 yn diwygio'r Ddeddf Addysg 2002

Adran 18 Pwerau i newid neu ddileu'r gofynion ar gyfer y pedwerydd cyfnod allweddol

Mae'r adran hon yn diwygio adran 107 o Ddeddf Addysg 2002. Mae adran 107 yn caniatáu i Weinidogion Cymru, trwy orchymyn, i newid neu ddileu gofynion ar gyfer y pedwerydd cyfnod allweddol. Mae'r gwelliant hwn yn caniatáu i Weinidogion Cymru i wneud y newidiadau angenrheidiol i Ddeddf Addysg 2002 o ganlyniad i orchymyn o'r fath.

Adran 19 Rheoliadau a gorchmynion: y weithdrefn

Mae'r adran hon yn diwygio adran 210 o Ddeddf Addysg 2002 er mwyn darparu rheolaeth i'r Cynulliad dros reoliadau a gorchmynion a wneir dan y darpariaethau a mewnosodir gan y Mesur hwn i Rhan 7 o Ddeddf Addysg 2002. Y weithdrefn berthnasol yw'r weithdrefn penderfyniad negyddol ymhob achos ac eithrio pan wneir gorchymyn dan adrannau 116E, 116G ac 116K, sydd, oherwydd y byddai'n newid deddfwriaeth sylfaenol, yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

RHAN 2 CWRICWLWM LLEOL AR GYFER MYFYRWYR 16 I 18 OED

Mae'r Rhan hwn o'r Mesur yn mewnosod darpariaethau i Ran 2 o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000. Mae Rhan 2 o'r Ddeddf honno'n ymwneud â'r chweched dosbarth ac addysg bellach yng Nghymru. Gan mwyaf, mae'r darpariaethau a mewnosodwyd yn adlewyrchu, gyda newidiadau priodol i adlewyrchu strwythur

gwahanol addysg bellach, y ddarpariaeth a wnaed mewn perthynas â'r cwricwlwm lleol ar gyfer plant 14 i 16 oed gan Ran 1 o'r Mesur hwn.

Mae **Adrannau 20 - 36** yn diwygio Deddf Dysgu a Medrau 2000

Adran 20 Addysg a hyfforddiant ar gyfer personau 16 i 18 oed

Mae Adran 31 o'r Ddeddf Dysgu a Medrau 2000 yn gosod dyletswyddau cyffredinol ar Weinidogion Cymru mewn perthynas ag addysg bellach yng Nghymru. Mae'r adran hon o'r Mesur yn diwygio adran 31 fel bod y dyletswyddau cyffredinol hynny hefyd yn gymwys mewn perthynas â'r cwricwla lleol a grëwyd dan y darpariaethau canlynol.

Adran 21 Lluio cwricwla lleol ar gyfer myfyrwyr 16 i 18 oed (adran 33A o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn darparu bod pob ardal awdurdod addysg lleol yn llunio o leiaf un cwricwlwm lleol ar gyfer myfyrwyr 16 i 18 oed.

Mae is-adran (1) yn darparu mai dyletswydd Gweinidogion Cymru yw llunio cwricwla lleol dan yr adran hon. Felly, defnyddir dulliau gwahanol mewn perthynas â rhai 16 i 18 oed i'r rhai a ddefnyddir dan Ran 1 o'r Mesur mewn perthynas â rhai 14 i 16 oed. Mae hyn o ganlyniad i gyfrifoldebau cyllidol. Mae Gweinidogion Cymru'n uniongyrchol gyfrifol am ariannu addysg bellach yng Nghymru ac mae'n briodol felly eu bod yn llunio cwricwla lleol. Cyfyngir cynnwys y cwricwla lleol gan yr adnoddau sydd ar gael ac mae'n angenrheidiol felly bod y corff sy'n rheoli'r adnoddau hefyd yn rheoli cynnwys y cwricwla lleol.

Mae is-adran (2) yn nodi bod yn rhaid i'r cwricwlwm lleol gynnwys cyrsiau astudio sy'n dod o fewn y meysydd dysgu a ddisgrifir yn is-adran (3) ac sydd wedi'u dethol gan Weinidogion Cymru. Bydd Gweinidogion Cymru, os byddan nhw'n gweld yn dda i wneud hynny, yn gallu trefnu dan adran 83 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 bod awdurdod perthnasol yn ymarfer ei swyddogaethau dan yr adran hon. Er enghraifft, gallai Gweinidogion Cymru drefnu gydag awdurdod addysg lleol ei fod yn dethol ar ran Gweinidogion Cymru y cyrsiau astudio sydd i'w cynnwys yn y cwricwlwm lleol ar gyfer ardal yr awdurdod.

Mae is-adran (3) yn pennu'r meysydd dysgu sy'n ffurfio categorïau'r cwricwlwm lleol. Mae'r rhain yn cyfateb i'r rhai ar gyfer disgyblion 14 i 16 oed yng Nghyfnod Allweddol 4 i ddarparu cyfleoedd ar gyfer cynnydd a dilyniant trwy gydol y cyfnod addysgol 14-18.

Mae is-adran (4) yn darparu bod cwrs astudiaeth yn dod o fewn maes dysgu arbennig os oes yna gyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru sy'n darparu felly.

Adran 22 Ardaloedd gyda mwy nag un cwricwlwm lleol (adran 33B o'r Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn gymwys pan fydd Gweinidogion Cymru'n llunio mwy nag un cwricwlwm lleol dan adran 33A.

Mae is-adran (2) yn datgan bod yn rhaid i Weinidogion Cymru ddynodi ar gyfer pa ysgolion neu sefydliadau a gynhelir y mae pob cwricwlwm lleol yn gymwys.

Adran 23 Pennu “ysgol neu sefydliad perthnasol” y disgybl (adran 33C o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae darpariaeth cwricwlwm lleol 16 i 18 yn gweithredu trwy gyfeirio at y syniad o “ysgol neu sefydliad perthnasol” disgybl. Cam cyntaf y broses o benderfynu yw penderfynu ar “ysgol neu sefydliad perthnasol” (adnabod yr ysgol neu sefydliad y mae gan y disgybl hawl i ddewis dilyn cwrs astudio o'i chwricwlwm lleol) sydd yn y pen draw yn arwain at hawl i ddewis dilyn cwrs astudio.

Pennaeth yr ysgol a fynychir gan ddisgybl yn ystod Cyfnod Allweddol 4 ddylai benderfynu ar ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl. Gall hwnnw fod yr ysgol a fynychwyd gan y disgybl yn ystod Cyfnod Allweddol 4 (os oes 6ed dosbarth ar gael yno) neu gall fod yn sefydliad gwahanol, er enghraifft, Sefydliad Addysg Bellach. Bydd yr ysgol neu'r sefydliad perthnasol a bennir yn dibynnu ar ba ysgol neu sefydliad mae'r pennaeth yn meddwl y bydd y disgybl yn ei fynychu ar ôl pasio oedran ysgol gorfodol. Cyn dod i gasgliad, bydd angen i'r pennaeth ymgynghori gyda'r disgybl dan sylw yn ogystal ag unrhyw ysgol neu sefydliad y byddai'r disgybl yn hoffi ei fynychu. Unwaith bod penderfyniad wedi'i wneud ynghylch ysgol neu sefydliad perthnasol disgybl, mae'r ysgol neu'r sefydliad hwnnw'n dod yn gyfrifol, dan gytundeb gyda'r ddarpariaeth ganlynol o'r Mesur hwn, am ddarparu hawliau cwricwlwm lleol 16-18 y disgybl dan sylw.

Dan is-adran (1) mae'n ofynnol i benaethiaid ysgol i bennu ysgol neu sefydliad perthnasol i'r disgybl, os yw disgybl yn gwneud cais am benderfyniad o'r fath.

Mae is-adran (2) yn diffinio ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl fel un sydd, ym marn y pennaeth, yn debygol o fod yn gyfrifol dros ddarparu mwyafrif addysg y disgybl unwaith mae'r disgybl dros oed ysgol gorfodol.

Mae is-adran (3) yn galluogi Gweinidogion Cymru, mewn rheoliadau, i ddarparu ar gyfer gwneud ceisiadau a phenderfyniadau dan yr adran hon. Er enghraifft, ddarpariaeth gyda golwg ar y dyddiad neu'r cyfnod ar gyfer gwneud cais neu benderfyniad.

Adran 24 Dewisiadau disgyblion o gyrsiau cwricwlwm lleol (adran 33D o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Bydd yr adran hon yn gweithredu mewn perthynas â phlant yng Nghyfnod Allweddol 4. Yn ystod y cyfnod hwnnw bydd angen iddyn nhw wneud

dewisiadau ynghylch y cyrsiau maent yn dymuno eu dilyn pan na fyddant bellach yn oedran ysgol gorfodol ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 4.

Mae is-adran (1) yn gosod hawliau'r disgyblion i ddewis dilyn cwrs neu gyrsiau o'r cwricwlwm lleol perthnasol ar gyfer y disgybl hwnnw. Fodd bynnag, gall rheoliadau a wnaed gan Weinidogion Cymru dan is-adran (3) gyfyngu ar yr hawliau hyn.

Mae is-adran (2) yn gosod y cyfnod o amser ar gyfer hawl unrhyw fyfyrwr. Mae unrhyw hawl yn dod i ben unwaith bod y person yn dod yn 19 oed. Nid yw hyn yn golygu bod yn rhaid i berson o'r fath roi'r gorau i ddilyn cwrs astudio ar ôl cyrraedd 19 oed, dim ond nad oes ganddo ef neu hi hawl gorfodadwy i barhau i ddilyn y cwrs.

Mae is-adran (3) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau allai, er enghraifft nodi uchafswm nifer y cyrsiau y gall disgybl eu dewis o'r cwricwlwm lleol cyfan, cyfanswm pwyntiau'r cyrsiau y gellir eu dewis a'r cyfnod ar gyfer gwneud y dewisiadau hynny. Gall fod angen cyfyngu ar y cyfnod ar gyfer gwneud penderfyniadau fel bod yr asiantaethau perthnasol yn cael digon o amser i wneud y paratodau angenrheidiol ar gyfer cyflenwi'r cyrsiau astudio a ddewiswyd (fydd yn cael eu cyflenwi o bosib gan ysgol neu sefydliad gwahanol i'r un a fynychir wrth wneud y dewisiadau).

Mae is-adran (4) yn darparu diffiniadau ar gyfer "cwricwlwm lleol perthnasol" mewn perthynas â disgybl. Dyma'r cwricwlwm lleol penodedig mewn perthynas ag ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl dan adran 33B o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000.

Adran 25 Hawliau myfyrwyr o ran y cwricwlwm lleol (adran 33E o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn darparu bod dewis a wneir gan fyfyrwr dan adran 33D yn hawl 'mewn egwyddor' i ddilyn y cwrs astudio a ddewiswyd yn, neu dan drefniadau a wnaed gan ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl. Bydd yn dod yn hawl go iawn oni bai bod digwyddiad y darperir ar ei gyfer yn yr adran hon yn cymryd lle.

Mae is-adran (1) yn nodi bod hawl myfyrwr yn dod i ben os nad ydy ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl bellach yn gyfrifol am fwyafrif ei addysg ef neu hi, er enghraifft, os ydy'r myfyrwr cofrestredig yn gadael yr ysgol cyn mynd i'w chweched dosbarth, neu os yw pennaeth neu benadur ysgol neu sefydliad perthnasol y myfyrwr yn penderfynu (cyn cyfnod cychwyn yr hawl) nad oes gan y myfyrwr hawl i ddilyn y cwrs astudio a ddewiswyd.

Mae is-adran (2) yn nodi, pan fydd yna hawl i ddilyn cwrs astudio, mai pennaeth neu benadur ysgol neu sefydliad perthnasol y myfyriwr ddylai benderfynu pryd ddylai'r cwrs astudio hwnnw ddechrau.

Adran 26 Penderfyniad y pennaeth neu'r penadur ynghylch hawl (adran 33F o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'n siŵr y byddai'n amhosibl sefydlu system fyddai'n gwyrddroi holl ddewisiadau disgybl i ddilyn cyrsiau astudio yn hawliau. Er enghraifft, os mai llond dwrn yn unig o ddisgyblion o fewn ardal awdurdod addysg lleol oedd wedi dewis dilyn cwrs arbennig, mae'n bosib na fyddai darparu'r cwrs hwnnw'n gwneud defnydd effeithiol o adnoddau. Dyna pam y mae'r adran hon yn caniatáu i bennaeth neu benadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs neu gyrsiau astudio penodol.

Mae is-adran (2) yn pennu ar ba sail y gall pennaeth neu benadur benderfynu nad oes gan ddisgybl yr hawl i ddilyn cwrs astudio.

Gall rheoliadau dan is-adran (3) wneud darpariaeth bellach ynghylch gwneud penderfyniadau dan yr adran hon. Er enghraifft, gallant ddarparu bod yn rhaid gwneud penderfyniadau erbyn rhyw ddyddiad arbennig er mwyn i'r disgyblion wybod mewn da bryd pa gyrsiau astudio y byddant yn eu dilyn yn ystod Cyfnod Allweddol 4.

Mae gan Weinidogion Cymru y pŵer i gyhoeddi canllawiau ar gyfer penaethiaid a phenaduriaid ynghylch ymarfer eu swyddogaethau dan yr adran hon. Gallai'r rhain ymdrin â materion megis cysylltu gyda phenaethiaid neu benaduriaid eraill (gyda'r bwriad o gytuno ar y cyrsiau astudio ddylai fod ar gael i ddisgyblion o ysgolion neu sefydliadau ei gilydd) cyn gwneud penderfyniad ynghylch hawl.

Mae is-adran (5) yn caniatáu i Weinidogion Cymru, trwy Orchymyn, i ddiwygio neu ddiddymu'r sail bresennol, ychwanegu ati, a diwygio neu ddiddymu unrhyw ychwanegiadau.

Adran 27 Cyflawni hawliau'r cwricwlwm lleol (adran 33G o Ddeddf Dysgu a Medrau 2002)

Mae'r adran hon yn esbonio natur yr hawl i ddilyn cwrs astudio. Rhaid i'r cwrs astudio fod ar gael i fyfyrwr trwy, neu ar ran corff llywodraethol ei ysgol neu sefydliad perthnasol ef neu hi. Mae hynny'n golygu y gellir cynnig cyrsiau astudio o fewn cwricwlwm lleol mewn lleoliadau dysgu gwahanol i ysgol neu sefydliad perthnasol y disgybl, er enghraifft gall myfyriwr sy'n mynychu ysgol gyda chweched dosbarth ddilyn cyrsiau astudio arbennig a ddarperir mewn Sefydliad Addysg Bellach.

Adran 28 Penderfyniad y pennaeth neu'r penadur i ddileu hawl (adran 33H o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Weithiau, bydd yn angenrheidiol i ddileu hawl myfyriwr i ddilyn cwrs astudio, am resymau iechyd a diogelwch, er enghraifft.

Mae is-adran (1) yn galluogi pennaeth neu benadur i benderfynu dileu hawl myfyriwr.

Mae is-adran (2) yn nodi ar ba sail y gall Pennaeth neu Benadur ysgol neu sefydliad perthnasol myfyriwr benderfynu ddileu hawl myfyriwr. Y sail yw, am resymau iechyd a diogelwch a gwariant anghymesur.

Mae is-adran (3) yn galluogi i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau pellach ynghylch gwneud penderfyniadau dan yr adran hon.

Mae is-adran (4) yn gofyn i bob pennaeth a phenadur i ystyried pob canllaw a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth iddo ef neu hi weithredu ei swyddogaethau dan yr adran hon.

Mae is-adran (5) yn caniatáu i Weinidogion Cymru, trwy Orchymyn, i ddiwygio neu ddiddymu'r sail bresennol, ychwanegu ati, a diwygio neu ddiddymu unrhyw ychwanegiadau.

Adran 29 Cynllunio'r cwricwlwm lleol (adran 33I o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Bydd penderfyniad Gweinidogion Cymru ynghylch pa gyrsiau astudio i'w cynnwys o fewn cwricwlwm lleol dan adran 33A yn dibynnu i raddau helaeth ar y cynhwysedd addysgol lleol. Ychydig iawn o werth fyddai 'na i gynnwys cyrsiau nad yw ysgolion lleol a sefydliadau addysg bellach yn medru eu cyflawni. Felly, mae'r adran hon yn gofyn bod y rhai sy'n gyfrifol am ddarparu addysg 16 i 18 yn cynorthwyo Gweinidogion Cymru i gynllunio'r cwricwlwm neu gwricwla lleol ar gyfer ardal awdurdod addysg lleol penodol.

Mae is-adran (1) yn nodi y dylai'r bobl ganlynol gynorthwyo Gweinidogion Cymru yn hyn o beth:

- (a) yr awdurdod addysg lleol ar gyfer yr ardal y llunnir y cwricwlwm neu gwricwla lleol penodol ar ei chyfer;
- (b) corff llywodraethol a phennaeth unrhyw ysgol uwchradd a gynhelir gan yr awdurdod hwnnw;
- (c) corff llywodraethol a phenadur sefydliad o fewn y sector addysg bellach sydd wedi'i leoli yn ardal yr awdurdod hwnnw.

Mae is-adran (2) yn diffinio "cynllunio'r cwricwlwm neu'r cwricwla lleol" fel y broses lle mae Gweinidogion Cymru'n penderfynu pa gyrsiau astudio i'w

cynnwys o fewn cwricwlwm lleol. Mae is-adran (3) yn darparu bod Gweinidogion Cymru'n cyhoeddi canllawiau a chyfarwyddiadau ar gyfer y cyrff a nodir yn is-adran (1) mewn perthynas â'u dyletswydd i gynorthwyo Gweinidogion Cymru dan yr adran hon.

Adran 30 Gyflawni hawliau'r cwricwlwm lleol: cydweithio (adran 33J o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Fel nodwyd yn is-adran (1), amcan yr adran hon yw sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau astudio ar gael o fewn y cwricwlwm lleol. Er mwyn sicrhau amrywiaeth eang o ddewis, gall fod angen i leoliadau dysgu weithio ar y cyd.

Dan is-adran (2) mae corff llywodraethol ysgol uwchradd a gynhelir dan ddyletswydd barhaus i ystyried a ydyw'n fwy tebygol o gyflawni amcanion yr adran hon (sef sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau ar gael) trwy sefydlu trefniant cydweithredol. Os ydy'r corff llywodraethol yn dod i'r casgliad y byddai'n fwy tebygol o gyflawni'r amcanion trwy sefydlu trefniant cydweithredol, yna rhaid iddo geisio gwneud hynny. Gosodir ymrwymiad tebyg ar gyrff llywodraethol Sefydliadau Addysg Bellach trwy is-adran (3). Diffinnir "trefniant cydweithredol" gan is-adran (5) fel trefniant lle mae un corff yn darparu cwrs astudio ar ran ysgol a gynhelir neu Sefydliad Addysg Bellach, neu drefniadau a wnaed dan reoliadau dan adrannau 26 o Ddeddf Addysg 2002 ac 166 o Ddeddf Addysg ac Arolygiadau 2006, sef trefniadau cydweithredol mwy ffurfiol allai gynnwys sefydlu cydbwylgor.

Mae is-adran (4) yn ymwneud â rôl awdurdod addysg lleol gyda golwg ar sicrhau bod y nifer mwyaf o gyrsiau ar gael ar y cwricwla lleol. Mae'r awdurdod dan ddyletswydd barhaus i ystyried a ydyw'n fwy tebygol o gyflawni amcanion yr adran hon trwy sefydlu trefniant sy'n golygu ei fod yn trefnu i rywun arall ddarparu cyrsiau astudio ar gyfer cwricwla lleol ar ran ysgolion a gynhelir neu Sefydliadau Addysg Bellach. Os ydy'r awdurdod yn dod i'r casgliad y byddai'n fwy tebygol o gyflawni'r amcanion trwy sefydlu trefniant o'r fath, rhaid iddo geisio gwneud hynny. Gallai is-adran (4), er enghraifft, gynnwys trefniant a wneir gan awdurdod addysg lleol gyda sefydliad hyfforddi preifat i ddarparu cwrs astudio ar gyfer disgyblion o nifer o ysgolion uwchradd a gynhelir o fewn ardal yr awdurdod.

Mae is-adran (6) yn diffinio "cwricwlwm lleol perthnasol" at ddibenion yr adran hon.

Adran 31 Cydweithio: canllawiau a chyfarwyddiadau (adran 33K o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn ymwneud â'r ymrwymiad i gydweithio a osodir gan adran 33J. Mae'n ofynnol bod awdurdod addysg lleol, corff llywodraethol ysgol uwchradd a gynhelir a chorff llywodraethol sefydliad addysg bellach yn rhoi

ystyriaeth i'r canllawiau neu'n cydymffurfio â'r cyfarwyddiadau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â'u swyddogaethau dan adran 33J.

Mae is-adran (4) yn ei gwneud hi'n glir y gallai'r cyfarwyddiadau a osodir gan yr adran hon ei gwneud hi'n ofynnol i sefydlu trefniant cydweithredol penodol dan adran 33J. Mewn achos o gyfarwyddyd i wneud trefniadau i gydweithredu gyda pharti arall nad yw'n Awdurdod Addysg Lleol, yn gorff llywodraethol ysgol neu'n gorff llywodraethol Sefydliad Addysg Bellach, ni ddylid rhoi cyfarwyddyd o'r fath heb ganiatâd y parti hwnnw. Bydd hyn yn cynnwys sefydliadau eraill sy'n darparu cyrsiau astudio sy'n rhan o gwricwla lleol, er enghraifft, darparwyr hyfforddiant preifat neu sefydliadau'r sector gwirfoddol.

Adran 32 Pŵer i ddiwygio meysydd dysgu (adran 33L o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r ddarpariaeth hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru i ddiwygio adran 33A(3). Byddai hyn, er enghraifft, yn caniatáu creu meysydd dysgu newydd.

Adran 33 Y cwricwlwm lleol: dehongli (adran 33M o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn darparu ystyr y termau amrywiol a ddefnyddir yn y darpariaethau a mewnosodir i Ddeddf Dysgu a Medrau 2000 gan y Mesur hwn.

Adran 34 Y cwricwlwm lleol: cyfarwyddiadau (adran 33N o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Mae'r adran hon yn caniatáu amrywio neu ddiddymu, trwy gyfarwyddyd pellach, unrhyw gyfarwyddiadau a roddir gan Weinidogion Cymru dan adrannau 33A, ffurfio cwricwla lleol, 33I cynllunio'r cwricwlwm lleol a 33K, gweithio ar y cyd.

Adran 35 Cymhwysiad darpariaethau cwricwlwm lleol i fyfyrwyr sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig neu sydd ag anawsterau dysgu (adran 33O o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000)

Nid yw'r Rhan hwn o'r mesur yn berthnasol i ysgolion arbennig na sefydliadau addysg bellach sy'n darparu addysg yn gyfangwbl neu'n bennaf ar gyfer pobl gydag anhawster dysgu. Er hyn, gwneir darpariaeth yn yr adran hon ar gyfer gwneud rheoliadau cymwys i ddarpariaeth cwricwlwm lleol ar gyfer plant hŷn nac oedran ysgol gorfodol sydd wedi cofrestru fel disgyblion ysgolion arbennig neu fyfyrwyr sefydliadau sy'n darparu addysg yn gyfangwbl neu'n bennaf ar gyfer pobl gydag anhawster dysgu.

Mae is-adran (1) yn galluogi gwneud rheoliadau sy'n gymwys i ddarpariaeth cwricwlwm lleol ar gyfer plant hŷn nac oedran ysgol gorfodol sydd wedi cofrestru mewn ysgol arbennig a gynhelir neu sy'n derbyn y mwyafrif o'u haddysg mewn sefydliad sy'n darparu addysg yn gyfangwbl neu'n bennaf ar gyfer pobl gydag anhawster dysgu.

Mae is-adran (2) yn galluogi gwneud rheoliadau dan is-adran (1) sy'n gymwys i ddarpariaeth cwricwlwm lleol gan gymryd i ystyriaeth unrhyw addasiadau angenrheidiol, er enghraifft, amgylchiadau gweithredu'r sefydliadau hyn.

Adran 36 Rheoliadau a gorchmynion: y weithdrefn

Mae'r adran hon yn diwygio adran 152 o Ddeddf Dysgu a Medru 2000 er mwyn darparu bod y Cynulliad yn rheoli'r rheoliadau a'r gorchmynion a wneir dan y darpariaethau a mewnosodir gan y Mesur hwn i Ran 2 o'r Ddeddf honno. Y weithdrefn berthnasol yw'r weithdrefn penderfyniad negyddol ymhob achos ac eithrio pan wneir gorchmyn dan adrannau 33F, 33H neu 33L sydd, oherwydd ei fod yn newid y ddeddfwriaeth sylfaenol, yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

RHAN 3 – GWASANAETHAU SY'N YMWNEUD AG ADDYSG, HYFFORDDIANT A SGILIAU

Adran 37 Gwasanaethau a ddarperir gan ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach

Mae is-adran (1) yn caniatáu i Weinidogion Cymru i gyfarwyddo cyrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a Sefydliadau Addysg Bellach i ddarparu neu sicrhau "gwasanaethau cymorth i ddysgwyr". Gellir eu cyfarwyddo hefyd i gymryd rhan pan ddarperir gwasanaethau cymorth i ddysgwyr gan rywun arall.

Mae is-adran (3) yn rhoi ystyr eang i'r term "gwasanaethau cymorth i ddysgwyr". Felly gall fod angen darparu amrywiaeth eang o wasanaethau ar gyfer yr adran hon.

Mae is-adran (4) yn gosod y materion ategol y gellid eu cynnwys o fewn cyfarwyddyd gwasanaethau cymorth i ddysgwyr dan is-adran (1). Er enghraifft, gall fod angen i'r corff a gyfarwyddir i roi ystyriaeth i ganllawiau a ddarperir gan Weinidogion Cymru ynghylch darparu gwasanaethau cymorth i ddysgwyr penodol.

Adran 38 Dyletswyddau cyrff llywodraethol

Rhaid i gyrff llywodraethol ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach gydymffurfio â'r cyfarwyddyd a roddir dan adran 37.

Adran 39 Diwygiadau i Ddeddf Dysgu a Medrau 2000

Mae'r adran hon yn diwygio Deddf Dysgu a Medrau 2000

Mae'r diwygiadau a wneir gan yr adran hon i adran 126 o'r Ddeddf honno'n sicrhau bod y gofynion gyda golwg ar drosglwyddo gwybodaeth, a materion perthynol, a osodir ar sefydliadau addysgol gan yr adran honno mewn perthynas â gwasanaethau cymorth i ieuenctid hefyd yn gymwys yn achos gwasanaethau cymorth i ddysgwyr. Er enghraifft, petai sefydliad addysg bellach yn darparu gwasanaethau cymorth i ddysgwyr ar gyfer disgybl cofrestredig, byddai'n rhaid i ysgol y disgybl ddarparu (gyda chaniatâd y rhiant) yr wybodaeth berthnasol am y disgybl, megis ei gefndir addysgol.

Mae'r diwygiadau a wneir i adran 127 o Ddeddf Dysgu a Medrau 2000 yn sicrhau bod gan Arolygiaeth ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn) y pŵer i drefnu arolygiadau o'r ddarpariaeth o wasanaethau cymorth i ddysgwyr.

Adran 40 Y ddogfen llwybr dysgu

Mae'r adran hon yn gwneud darpariaeth ar gyfer darparu i bob "disgybl perthnasol" neu "fyfyrwr perthnasol" ddogfen sy'n cofnodi ei lwybr dysgu ef neu hi. Mae llwybr dysgu disgybl neu fyfyrwr yn cynnwys y cyrsiau astudio cwricwlwm lleol y mae ganddo ef neu hi yr hawl i'w dilyn dan y darpariaethau a mewnosodir gan Rannau 1 neu 2 o'r Mesur hwn ynghyd â'r gwasanaethau cymorth i ddysgwyr fydd i'w darparu ar ei gyfer/chyfer dan adran 37 o'r Mesur hwn. Adwaenir y cofnod hwn fel "y ddogfen llwybr dysgu". Dan yr adran hon, dyletswydd pennaeth neu benadur Sefydliad Addysg Bellach yw cynhyrchu a diweddarau dogfennau llwybr dysgu.

Adran 41 Llwybrau Dysgu: dehongli

Mae'r adran hon yn diffinio'r termau a ddefnyddir yn adran 38.

Adran 42 Darparu gwybodaeth gwricwlaidd

Mae'r adran hon yn mewnosod adran newydd 45A i Ddeddf Addysg 1997. Mae'n caniatáu i ddarparwyr gwasanaethau gyrfa i ofyn i ysgolion a Sefydliadau Addysg Bellach eu darparu gyda gwybodaeth gwricwlaidd.

RHAN 4 – AMRYWIOL AC ATODOL

Adran 43 Rheoliadau sy'n gysylltiedig â gweithredu'r cwricwlwm lleol

Ar hyn o bryd, tueddir i ddrafftio deddfwriaeth addysgol ar y dybiaeth y bydd plentyn yn derbyn y rhan fwyaf o'i addysg ef neu hi yn un lleoliad. Gyda'r cwricwla lleol a luniwyd dan Rannau 1 a 2 o'r Mesur hwn, nid dyna fydd yr achos yn aml. Er enghraifft, gallai plentyn dderbyn cyfran sylweddol o'i addysg mewn ysgol wahanol i'r un mae wedi'i gofrestru ynddi.

Pwrpas yr adran hon yw caniatáu rheoliadau fel y gellir cymhwyso'r corff presennol o ddeddfwriaeth addysgol mewn ffordd briodol mewn perthynas â

phlant sy'n derbyn eu haddysg o fewn mwy nag un sefydliad addysgol. Er enghraifft, gallai rheoliadau dan yr adran hon nodi, at ddibenion cyfarfodydd rheoli deddfwriaeth gyda rhieni phlentyn, y gellid trin y plentyn fel disgybl cofrestredig yn fwy nag un ysgol er mwyn i'r rhieni gael yr hawl i gwrdd â'r rhai sy'n gyfrifol am addysg y plentyn yn y ddwy ysgol.

Adran 44 a'r Atodlen Mân ddiwygiadau a diwygiadau ôl-ddilynol

Mae'r adran hon yn cyflwyno'r Atodlen, sy'n cynnwys mân ddiwygiadau a diwygiadau ôl-ddilynol.

Adran 45 Gorchmynion a rheoliadau

Mae'r adran hon yn darparu bod unrhyw bŵer sydd gan Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau neu orchymyn dan y Mesur yn cael ei ymarfer trwy offeryn statudol. Mae hefyd yn darparu bod modd dileu unrhyw rheoliadau a wneir dan y Mesur trwy benderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Adran 46 Cychwyn

Mae'r adran hon yn darparu bod y Mesur yn dod i rym trwy orchymyn Gweinidogion Cymru. Mae'n caniatáu dod â'r Mesur i rym ar adegau gwahanol at ddibenion gwahanol.

Adran 47 Teitl byr

Yma cyflwynir teitl y Mesur - Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2008.